

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Beşinci İçtima

16 . 8 . 1339 Perşembe

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	68:69	cezalara sureti katiyede mahkûm Çorum'dan Kel Hasanoglu 'Eşref ve Tosya'dan Akdanoglu namı diğeri Karamanogullarından Eminoglu Ali ve Araç'tan Mustafaoglu Şükrü ve Sungurlu'dan Salih Ağa mahdumu Esad ve İskilib'den Memiş bin Hüseyin'in mâlûliyetlerine binaen bakıyei müddeti cezaiyelerinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/30)	69
2. — Evraki varide	69	5. — Fırar maddesinden on sepe küreğe sureti katiyede mahkûm Kaş ikazasından Arab Saidoglu Osman'ın mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/32)	69
Lâyhalar	69	6. — Men'i müskirat Kanunu mucibince mahkûm edilen Alâiyeli Aleksî zevcesi Pipi hakkındaki hükümde hatayı Adli vâkı olduğundan katî olan hükmün affı suretiyle telâfisi hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/31)	69
1. — Lozan'da münakit muahede, mukavele ve senedatın tasdikine dair kanun lâyihası (1/4)	69	7. — Hidematı muhtelifede gayret ve fedakârlıkları sebk eden elli dört zâbit ve altmış sekiz çavuş ile otuz üç onbaşı ve altmış dokuz neferin İstiklâl Madalyasıyla taltifleri hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/33 mükerrer)	69:71
Tezkereier			
1. — Sirkat maddesinden sureti katiyede üç sene küreğe mahkûm Karadağlı Süleyman bini Mustafa'nın mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/27)	69		
2. — Fırar maddesinden sureti katiyede on beş seneye mahkûm Buldanlı Alioğlu Mehmed'in mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/28)	69		
3. — Katil maddesinden sureti katiyede on beş sene küreğe mahkûm Mehmedoğlu Osman'ın mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/29)	69		
4. — Mevaddı muhtelifeden muhtelif	69		

	Sayfa		Sayfa
Takrirler	74	Teklifler	74
1. — Kütahya Mebusu Recep Beyin, geçen Meclisten müdevver evrak hakkında takriri (4/2)	74:82,82:85	1. — Mentеше Mebusu Esad Efendinin, İstiklâl muharebatına iştirak eden Milis zâbitleri hakkında kanun teklifi (2/1)	74
Muhtelif evrak	71	3. — Âzayı kiram muamelâtı	71,82
1. — Meclisi Âlinin küşadı münasebetiyle Şeyh Sünusi Hazretleriyle Kastamonu Belediye Riyasetinden mevрут tebrik telgrafları	71	1. — Mebusların intihap mazbataları	71
		2. — Şubelerden encümenlere intihabedilen âzanın esamisi	71:74
		3. — İstanbul Mebusu Rauf Beye mezuniyet verilmesine dair Divanı Riyaset kararı	82

B İ R İ N C İ C E L S E

Bed'i müzakerat; saat : 1.52

REİS — Reisisani Ali Fuad Paşa Hazretleri

KÂTIPLER : Vâsıf B. (Saruhan), Haydar Rüşdü B. (Denizli)

REİS — Celseyi açıyorum efendim. Zaptı sabık hulâsası okunacak.

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

Reisisani Ali Fuad Paşa Hazretlerinin tahtı Riyasetlerinde bilinikât zaptı sabık kıraat ve aynen kabul ve evrakı varide aid oldukları encümenlere havale olundu. İstiklâl Madalyası ve takdirnameyle taltifleri icabeden bâzı zâbitan hakkında Müdafaai Milliye Vekâleti tezkeresi kıraat ve taltifleri kabul edildi. Mütaakıben Heyeti Vekile intihabına geçildi ve heyeti umumiyesinin birden intihabı kabul edilerek istih-salı âradan sonra Celse tatil olundu.

İkinci Celse

Ali Fuad Paşa Hazretlerinin tahtı Riyasetlerinde bilinikât Heyeti Vekile intihabatında âraya iştirak eden âzanın adedi (190) olduğu ve Heyeti Vekile Riyasetine (183) reyle ve Dahiliye Vekâletine (181) reyle İstanbul Mebusu Fethi Beyefendinin ve Şer'îye Vekâletine (187) reyle Konya Mebusu Musa Kâzım Efen-

di Hazretlerinin ve Hariciye Vekâletine (190) reyle Malatya Mebusu İsmet Paşa Hazretlerinin ve Müdafaai Milliye Vekâletine (189) reyle Karesi Mebusu Kâzım Paşa Hazretlerinin ve Maarif Vekâletine (186) reyle Adana Mebusu İsmail Safa Beyefendinin ve İktisat Vekâletine (189) reyle İzmir Mebusu Mahmud Esad Beyefendinin ve Sıhhiye Vekâletine (187) reyle Sinob Mebusu Rıza Nur Beyefendinin ve Maliye Vekâletine (189) reyle Gümüşane Mebusu Hasan Fehmi Beyefendinin ve Adliye Vekâletine (185) reyle İzmir Mebusu Seyid Beyefendinin ve Nafia Vekâletine (190) reyle Diyarbakir Mebusu Feyzi Beyefendinin ve Erkâm Harbiyei Umumiye Riyasetine (188) reyle İstanbul Mebusu Fevzi Paşa Hazretlerinin intihabedildikleri Makamı Riyasetten alkışlar arasında tebliğ olundu ve Fethi Beyefendinin teşekkür ve Hükümetin siyaseti müstakbelei umumiyesi hakkındaki beyanatından sonra Perşembe günü içtima edilmek üzere Celseye nihayet verildi.

Reisisani	Kâtip	Kâtip
Ali Fuad	Vâsıf	Haydar Rüşdü

REİS — Zaptı sabık hulâsası hakkında mü-

talâa var mı? (Hayır sesleri) Zaptı sabık ay-nen kabul edilmiştir. Bâzı evraki varide var. Onların havalesini yapacağız.

2. — EVRAKI VARİDE

LÂYİHALAR

1. — *Lozan'da münakit muahede, mukavele ve senedatın tasdikine dair İcra Vekilleri Heyeti Riyasetinden mevрут kanun lâyihası (1/4) (Harcıciye Encümenine)*

TEZKERELER

1. — *Sirkat maddesinden sureti katiyede üç sene küreğe mahkûm Karadağlı Süleyman bin Mustafa'nın mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/23) (Adliye Encümenine)*

2. — *Firar maddesinden sureti katiyede on beş seneye-mahkûm Buldanlı Alioğlu Mehmed'in mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/28) (Adliye Encümenine)*

3. — *Katil maddesinden sureti katiyede on beş seneye mahkûm Mehmedoğlu Osman'ın mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/29) (Adliye Encümenine)*

4. — *Mevaddı muhtelifeden muhtelif cezalara sureti katiyede mahkûm Çorum'dan Kel Hasanoglu Eşref ve Tosya'dan Akdanaoğlu namı diğeri Karamanoğullarından Eminoglu Ali ve Araç'tan Mustafaoglu Şükrü ve Sungurlu'dan Salih Ağa mahdumu Esad ve İskilib'den Memiş bin Hüseyin'in mâlûliyetlerine binaen bakıyei müddeti cezaiyelerinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/30) (Adliye Encümenine)*

5. — *Firar maddesinden on sene küreğe sureti katiyede mahkûm Kaş kazasından Arab Sadoğlu Osman'ın mâlûliyetine binaen bakıyei müddeti cezaiyesinin affı hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/32) (Adliye Encümenine)*

6. — *Men'i müskirat Kanunu mucibince mahkûm edilen Alâiyeli Aleksî zevcesi Pipi hakkın-*

daki hükmünde hatayı adli vâkı olduğundan kati olan hükmü mezkûrun affı suretiyle telâfisi hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/31) (Adliye Encümenine)

7. — *Hidematı muhtelifede gayret ve fedakârlıkları sebk eden elli dört zâbit ve altmış sekiz çavuşla otuz üç onbaşı ve altmış dokuz neferin İstiklâl Madalyasıyla taltifleri hakkında İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti tezkeresi (3/33 mü-kerrer)*

REİS — Okunacak.

T. B. M. Meclisi Riyaseti Celilesine

Hidematı muhtelifede gayret ve fedakârlıkları sebk eden leffen mütekaddem cetvellerde esamisi muharrer elli dört zâbit ve altmış sekiz çavuşla otuz üç onbaşı ve altmış dokuz neferin künyeleri hizalarında gösterilen işaret veçhile kırmızı ve beyaz şeritli İstiklâl Madalyasıyla taltifleri Müdafaai Milliye Vekâletince teklif ve olveçhile taltiflerinin Meclisi Âliye arzı İcra Vekilleri Heyetinin 5 . 7 . 1339 tarihli içtimamda takarrür etmekle iktizasının ifa ve neticesinin iş'arına müsaade buyurulması mâruzdur efendim.

İcra Vekilleri Heyeti Reisvekili
Fevzi

İstiklâl Madalyasıyla taltifi teklif edilenler
Topçu Taburu Kamacı Ustası Onbaşı Tefik, Serçavuş Rifat, Çavuş Hasan, Onbaşı Said, Çavuş Emin, Çavuş İbrahim, Çavuş Kadir, Nefer Zülfikar, Nefer Selim, Çavuş Mehmed, Çavuş Hanan, Çavuş Abdullah, Çavuş Sadık, Onbaşı Nuri, Nefer Mustafa, Çavuş Ramazan, Çavuş İbrahim, Serçavuş Cemil, Çavuş Halil, Çavuş Turan, Çavuş Ali, Çavuş Seyyid, Çavuş Mustafa, Çavuş İlyas, Çavuş Mehmed, Çavuş Hasan, Çavuş Ahmed, Onbaşı Hasan, Onbaşı Mustafa, Onbaşı Vâhid, Onbaşı Âşir, Onbaşı Ahmed, Onbaşı Mehmed, Onbaşı Rasim, Nefer Veli, Nefer Mehmed, Nefer İbrahim, Nefer Hasanoglu Süleyman, Nefer Bekiroğlu İbrahim, Nefer Mustafaoğlu Edhem, Nefer İsmail, Nefer Vehib, Nefer Hasan, Nefer Hüseyin, Nefer Mustafa, Nefer İsmail, Nefer Mehmed, Nefer Ali, Nefer Mustafa, Onbaşı Ali, Çavuş Bektaş, Nefer Seyyid Ali, Nefer Ali, Onbaşı Yahya Ali Osman, Nefer Ahmed, Nefer Mehmed, Nefer Hacı Osman, Nefer Şevki, Çavuş Şükrü, Nefer

Halil, Çavuş Mustafa Hüseyin, Onbaşı Taliboğlu Hüseyin, Nefer Şamiloğlu Mehmed, Nefer Osmanoğlu Ali, Nefer Osmanoğlu Ahmed, Onbaşı Mehmed, Nefer Ahmed, Nefer Ömer, Nefer Mehmed, Çavuş Şaban, Onbaşı İbrahimi, Onbaşı Sadık, Nefer İbrahim, Nefer Ahmed, Nefer Mustafa, Nefer Hüseyin, Çavuş Mustafa, Onbaşı Ahmed, Nefer Mehmed, Nefer Mehmed, Nefer Ahmed, Nefer Ahmed, Onbaşı Durmuş, Onbaşı Mahmud, Onbaşı Hasan, Onbaşı Mustafa, Nefer Mehmed, Nefer Süleyman, Nefer Mustafa, Çavuş Salih, Çavuş İsmail, Serçavuş Hâşim, Nefer Abdülkadir, Piyade Nefer Nuri, Nefer Mustafa, Nefer Arif, Nefer Mehmed, Nefer İbrahim, Nefer Mehmed, Nefer Mehmed, Nefer Ali Şeyh Mehmed, Nefer Mustafa Osman, Nefer Ahmed Mehmed, Nefer Ali Durmuş, Çavuş Rıza Mehmed, Nefer Yusuf Osman, Nefer Emin Osman, Nefer Mustafa Rıza Yusuf, Nefer Eyüb İbrahim, Çavuş Mehmed, Mehmed Çavuş, Çavuş Mustafa Abdulhalim, Çavuş Durmuş Ali Abdullah, Çavuş Hasan İsmail, Çavuş Mehmed İsmail, Çavuş Ali Hulûsi, Serçavuş Mustafa Vâsîf, Çavuş Abdullah Ali, Nefer Mustafa İsmail, Onbaşı Mehmed Ali, Çavuş İsmail İbrahim, Çavuş Seyyid Ahmed, Nefer Hasan Mehmed Ali, Çavuş Mehmed Emin, Serçavuş Bekir Halil, Çavuş Mehmed Nuri, Nefer Ahmed Ömer, Çavuş Ali Ahmed, Nefer Hilal Ali Osman, Çavuş Mehmed Ali, Çavuş Ahmed Ali, Çavuş Mehmed Ahmed, Piyade Nefer Mehmedoğlu Mehmed, Çavuş Arab Said Hasan, Hüseyin Mustafa Çavuş, Çavuş İbrahim Mehmed, Serçavuş Osman Mustafa, Onbaşı Durmuş Ali, Çavuş Şükrü, Çavuş Tefîk Mehmed, Serçavuş Ali Kasım, Nefer Yusuf Mehmed, Çavuş Ali Hüseyin, Çavuş Mustafa Şerif, Çavuş Raşid Ahmed, Çavuş Mustafa, Şerif, Çavuş Raşid Ahmed, Çavuş Mustafa Bekir, Çavuş Mehmed Ömer, Onbaşı İsmail Mehmed, Yazıcı Hacı Ali Hüseyin Çavuş, Sahra Topçu Çavuş Celâl Hasan, Çebel Nişancı Onbaşı Mustafa Mehmed, Sahra Topçu Onbaşı Hüseyin İsmail, Sahra Topçu Onbaşı Rüşdü Hamid, Sahra Topçu Çavuş Abdullah Ali, Sahra Topçu Nişancı Onbaşı Mehmed İsmail, Telefoneu Çavuş Mehmed Abdurrahman, Topçu Taburu Çavuş Davud Yusuf, Süvari Bölüğünden Çavuş Bekir Mehmed, Süvari Bölüğünden Onbaşı Bekir Ahmed, Süvari Bölüğün-

den Onbaşı İbrahim Halil, Muhabere Bölüğünden Serçavuş Said Rıza, Serçavuş Kemal Ali Çavuş, Mecid Hasan, Çavuş Mustafa, Çavuş Hâzım, Onbaşı Halil, Nefer Abdullah, Nefer Fahreddin, Levazımdan kıdemli Serçavuş Mehmed Hikmet, Piyade Yüzbaşı Fehmi Efendi, Piyade Yüzbaşı İsmail Efendi, Piyade Yüzbaşı Kemal Efendi, İstihkâm Yüzbaşı Hüseyin Hüsnü Efendi, Piyade Binbaşı Aziz Hüddai Efendi, Sahra Topçu Yüzbaşı Rasim Efendi, Sahra Topçu Yüzbaşı Abdülkerim Efendi, Sahra Topçu Yüzbaşı Emin Efendi, Sahra Topçu Yüzbaşı Seyfeddin Efendi, Ağır Topçu yüzbaşı Cevdet Efendi, Levazım Yüzbaşı Vasfi Efendi, Piyade Mülâzimevvel İsmail Bedii Efendi, Sahra Topçu Kaymakam Halil Kemal Bey, Bahriye Yüzbaşı Hakkı Efendi, Ağır Topçu Mülâzimisani Bürhanneddin Efendi, Piyade Mülâzimisani Safvet Efendi, Süvari Yüzbaşı Ramiz Efendi Üsküb, Sahra Mülâzimisani Hayreddin Efendi Sayda, İhtiyat Süvari Mülâzimisani Ahmed Mahir Efendi Yozgad, İhtiyat Piyade Mülâzimisani Abdullah Efendi Adapazarı, Piyade Binbaşı İsmail Hakkı Efendi Beykoz, Piyade Binbaşı Mehmed Sabri Efendi Sivas, Piyade Takımbaşı Kâzım Efendi, Karakol Kumandanı jandarma Mehmed Çavuş, Piyade Yüzbaşı Zekeriyeye Efendi Manastır, Piyade Mülâzimevvel Hâlid Said efendi Asitane, Piyade Mülâzimevvel Osman Efendi Harput, İhtiyat Zâbitvekili Tahsin Efendi İzmit, jandarma Yüzbaşı Ali Rıza Efendi Taşlıca, Piyade Yüzbaşı Sabri Efendi Balıkesir, Piyade Yüzbaşı Ahmed Şevket Efendi Manastır, Piyade Yüzbaşı Ahmed Hamdi Efendi Erzincan, ihtiyat Mülâzimevvel Ahmed Fahri Efendi Konya, İhtiyat Zâbitvekili Ahmed Hamdi Efendi Harput, İhtiyat Zâbitvekili Cevdet Efendi Yozgad, İhtiyat Zâbitvekili Münib Efendi Yozgad, İhtiyat Mülâzimisani İhsan Hulki Efendi Yozgad, İhtiyat Zâbitvekili Ziyaeddin Efendi Süleymaniye, İhtiyat Mülâzimisani Cevad Efendi İştib, Ağır Topçu Kaymakam Eyüb Bey Dersaadet, Mütেকait Yüzbaşı Abdülgani Efendi Van, Sanayi' Yüzbaşı Hamid Efendi Sivas, Piyade Yüzbaşı Ali Rıza Efendi Ergene, Levazım Yüzbaşı Ziya Efendi Kocamustafapaşa, Kıtaatı Fenniye Elektrik Mühendisi Yüzbaşı Hasan Tahsin Efendi Anadolu kavağı, Piyade

Yüzbaşı Cemal Efendi Midilli, Ağır Topçu Mü-lâzimievvel Ziya Efendi Kırşehir, Mütেকait Mülâzimievvel Ahmed Ağa Yozgad, Dr. Kimya-ger Osman Nuri Efendi Dersaadet, Sahra Mü-lâzimievvel İbrahim Efendi Adana, Nâzım Bey Adana, Cemil Bey Adana, Ziya Efendi Adana, Sahra Yüzbaşı Emin Efendi Dersaadet, Onbaşı Serif, Onbaşı Osman Vezirköprü.

REİS — Efendim! Bu Heyeti Vekile tez-keresi münderecatı olan elli dört zâbit ve alt-mış sekiz çavuşla otuz üç onbaşı ve altmış do-kuz neferin İstiklâl madalyaları ile taltiflerini kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edil-miştir.

MUHTELİF EVRAK

1. — *Meclisi Âlinin küşadı münasebetiyle Şeyh Sünusi Hazretleriyle Kastamonu Belediye Riyasetinden mevrut tebrik telgrafları*

REİS — Yeni devrei içtimaiyenin tebrikini mutazammın Şeyh Sünusi Hazretleriyle Kasta-monu Belediye Riyasetinden mevrut telgraflar vardır. efendim. Geçenki içtimada yaptığımız gibi Divanı Riyasetten münasip cevaplar ya-zılsın. (Muvafık sesleri)

3. — AZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — *Mebusların intihap mazbataları*

REİS — Muş Mebusu İlyas Sâmi Efendinin Beşinci Şubeden mevrut mazbatası intihabiyesi: var, okunacak :

Beşinci Şube mazbatası

Encümeni Mahsusunca tetkik edilerek Muş Mebusluğuna kabulü için hakkında bir gûna şikâyet vâkı ve esbabı ret ve tâlil mevcudolmayan Mebusu sabık İlyas Sâmi Efendinin Muş Mebusluğu şubemizce de kabul edilmiş ve keyfiye-tin Heyeti Umumiyyeye arzı karargir olmuş bu-lunduğundan Riyaseti Celileye takdim kılındı.

14 Ağustos 1339

Beşinci Şube Reisi
Sinob Mebusu
Yusuf Kemal

Kâtip
Kângırı Mebusu
Ahmed Talât

REİS — Efendim, İlyas Sâmi Efendinin mazbatası hakkında söz istiyen var mı? (Hayır sesleri) İlyas Sâmi Efendinin mazbatasını

kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. İlyas Sâmi Efendi âzalığa kabul edilmiştir.

Erzurum mebuslarının mazabatı intihabiyesi-ni Birinci Şubeye gönderiyoruz.

Hakkâri mebuslarının mazabatı intihabiyesi-ni Üçüncü Şubeye gönderiyoruz.

Kars mebuslarının mazabatı intihabiyesini Dördüncü Şubeye, Giresun mebuslarının maza-batı intihabiyesini Beşinci Şubeye, Van mebus-larının mazabatı intihabiyesini Beşinci Şubeye, Trabzon mebuslarının mazabatı intihabiyesini Dördüncü Şubeye gönderiyoruz.

2. — *Şubelerden encümenlere intihabedilen âzanın esamisi*

REİS — Efendim, şubelerce encümenlere âza intihabedilmiştir. Bu baptaki cetveli tâlik ettik, yalnız encümenlerin Reis ve Mazbata Muharrir-leri ve Kâtipleri bâzi encümenlerce henüz intihabedilmemiştir. Çok rica ederim, encümenler içtima edip Mazbata Muharrirlerini, Reislerini ve Kâtiplerini intihap buyursunlar.

Şubelerden encümenlere tefrik edilen âzanın esamisi :

Kanunu Esasi Encümeni

Mazbata Muharriri : Celâl Nuri Bey (Geli-bolu), Kâtip : İlyas Sâmi Bey (Muş), Feridun Fikri Bey (Dersim), Reis : Yunus Nadi Bey (Menteşe), Ağaoglu Ahmed Bey (Kars), Refik Bey (Konya), Rasih Efendi (Antalya), Refet Bey (Bursa), İbrahim Süreyya Bey (İzmit), Mahmud Bey (Siird), Ali Rıza Bey (Kırşehir), Necati Bey (İzmir), Hazım Bey (Niğde), Ah-med Süreyya Bey (Karesi), Münir Hüsrev Bey (Erzurum).

Nizamnamei Dahili Encümeni

Haydar Âdil Bey (Karesi), Reis : Şeyh Saffet Efendi (Urfa), İsmet Bey (Çorum), İs-mail Canbulat Bey (İstanbul), Kâtip : Ragıb Bey (Kütahya), Emin Bey (İçel), Faik Bey (Edirne), İsmail Hakkı Bey (Karahisarı Şarki), Hamdi Bey (Bozok), Ahmed Sâki Bey (Antal-ya), Kâtip : Ali Süruri Efendi (Karahisarı Şarki), Abdülkadir Bey (Maras), Neşet Bey

(Aksaray), Ziya Gökâlp Bey (Diyarbakir), Mazbata Muharriri : Haydar Rüşdü Bey (Denizli).

Lâyiha Encümeni

Besim Bey (Mersin), Reis : Sadık Bey (Karahisarı Sahib), Emin Bey (Tokad), Tevfik Fikret Bey (Konya), Şefik Bey (Bayezid), Kâtip : Necib Ali Bey (Denizli), Süleyman Sırrı Bey (Bozok), Mehmed Bey (Çanakale), Yusuf Bey (Denizli), Mazbata Muharriri : Ahmed Sâkî Bey (Antalya), Kemal Bey (Saruhan), Osman Niyazi Bey (Karesi), Abdürrezzak Çelebi Efendi (Mardin), Şeref Bey (Diyarbakir), Derviş Bey (Mardin).

Hariciye Encümeni

Celâl Nuri Bey (Gelibolu), Zekâi Bey (Aydın), Mazbata Muharriri : Tevfik Rüşdü Bey (İzmir), Yunus Nâdi Bey (Menteşe), Cevad Abbas Bey (Bolu), Ağaoğlu Ahmed Bey (Kars), Ferid Bey (Kütahya), Rauf Bey (İstanbul), Ruşen Eşref Bey (Karahisarı Sahib), Reis : Yusuf Kemal Bey (Sinob), Şükrü Bey (İzmir), Bekir Sâmi Bey (Tokad), Mithat Bey (Maraş), Hamdi Bey (Erzincan), Kâtip : Yakup Kadri Bey (Mardin).

Müdafaai Milliye Encümeni

Mazbata Muharriri : Receb Bey (Kütahya), Kâtip : Yusuf Ziya Bey (Zonguldak), Rasim Bey (Ertuğrul), Kılıç Ali Bey (Gazianteb), Ali Rıza Bey (Kastamonu), Avni Bey (Cebelibereket), Reis : Ali Bey (Karahisarı Sahib), Galib Bey (Niğde), Süleyman Sırrı Bey (Bozok), Fuad Bey (Lâzistan), Hüseyin Bey (Urfa), Hamdi Bey (İstanbul), Cemil Bey (Tekirdağ), Mustafa Bey (İzmit).

Kavanini Maliye Encümeni

Ferid Bey (Çorum), Mustafa Feyzi Efendi (Saruhan), Mükerrrem Bey (Isparta), Halil Bey (Ertuğrul), Tevfik Fikret Bey (Konya), Mustafa Bey (Elâziz), Reis : Sabit Bey (Erzincan), Kâtip : Necib Bey (Mardin), Ahmed Bey (Kayseri), İhsan Bey (Ankara), Osman Niyazi Bey

(Karesi), Mazbata Muharriri : Yahya Galib Bey (Kırşehir), Hulûsi Bey (Karesi), Âbidin Bey (Saruhan), Halit Bey (Niğde).

Şer'iye ve Evkaf Encümeni

Eyüb Sabri Efendi (Konya), Şeyh Saffet Efendi (Urfa), İlyas Sâmi Efendi (Muş), Hasan Fehmi Efendi (Kastamonu), Mustafa Fehmi Efendi (Bursa), Mustafa Feyzi Efendi (Konya), Reis : Abdullah Azmi Efendi (Eskişehir), Kâtip : Esad Efendi (Menteşe), Râsih Efendi (Antalya), Mazbata Muharriri : Kâmil Efendi (Karahisarı Sahib), Naim Hâzım Efendi (Konya), Raif Efendi (Erzurum), Veled Çelebi Efendi (Kastamonu), Hâfız Şahin Efendi (Gazianteb), Mustafa Efendi (Konya).

Adliye Encümeni

Mustafa Feyzi Efendi (Saruhan), Kâtip : Feridun Fikri Bey (Dersim), Besim Bey (Mersin), Necmeddin Molla Bey (Kastamonu), Refik Bey (Konya), Mustafa Feyzi Efendi (Konya), Abdullah Azmi Efendi (Eskişehir), Hamdi Bey (Bozok), Osman Nuri Bey (Bursa), Reis : Yusuf Kemal Bey (Sinob), Necati Bey (İzmir), Münir Bey (Çorum), Ahmed Süreyya Bey (Karesi), Mazbata Muharriri : Âbidin Bey (Saruhan), Ahmet Mahir Efendi (Kastamonu).

Dahiliye Encümeni

Zekâi Bey (Aydın), Mazbata Muharriri : Mustafa Abdülhâlik Bey (Kangırı), Kâtip : Ali Suuri Bey (Karesi), İsmail Canbulad Bey (İstanbul), Süleyman Necmi Bey (Canik), Cevdet Bey (Kütahya), Faik Bey (Tekirdağ), Galib Bey (Niğde), Şükrü Kaya Bey (Menteşe), Şakir Bey (Çatalca), İzzet Ulvi Bey (Karahisarı Sahib), İhsan Bey (Ankara), Reis : Hâzım Bey (Niğde), Vehbi Bey (Karesi), İsmail Kemal Bey (Çorum).

Posta ve Telgraf Encümeni

Reis : Sabri Bey (Saruhan), Ahmed İffet Bey (Ertuğrul), Hakkı Bey (Van), Hâlet Bey (Erzurum), Ali Saib Bey (Kozan), Hüseyin Bey (Elâziz), Ömer Mümtaz Bey (Ankara), Kâ-

tip : Avni Bey (Bozok), Şükrü Bey Çanakkale), Murad Bey (Antalya), Şakir Bey (Ankara), Mustafa Bey (Tokad), Zamir Bey (Adana), Mazbata Muharriri : Münir Husrev Bey (Erzurum), Ziya Bey (Sivas).

İktisad Encümeni

Şükrü Bey (Bolu), Kâtip : Ahmed İffet Bey (Ertuğrul), Mehmed Bey (Kastamonu), Hâfız Emin Bey (İçel), Necati Bey (Bursa), Ali Şadi Bey (Kozan), Vehbi Bey (Aksaray), Mazbata Muharriri : Yusuf Akçura Bey (İstanbul), Faik Bey (Edirne), Kemal Bey (Adana), Murad Bey (Antalya), Nuh Naci Bey (Kayseri), Reis : Mahmud Celâl Bey (İzmir), Hulûsi Bey (Karesi), Hacı Bekir Efendi (Konya).

Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Encümeni

Dr. Tevfik Rüşdü Bey (İzmir), Dr. Mustafa Bey (Çorum), Kâtip : Dr. Hâlid Bey (Kayseri), Emin Cemal Bey (Bolu), Avni Bey (Cebelibereket), Muammer Bey (Sivas), Mazbata Muharriri : Dr. Fuad Bey (Kırkkilise), Dr. Hilmi Bey (Malatya), Ethem Bey (Saruhan), Mehmed Emin Bey (Karahisar Şarki), Faliş Rifki Bey (Bolu), Şakir Bey (Çatalca), Dr. Refik Bey (İstanbul), Rahmi Bey (İzmir), Hamdi Bey (Erzincan).

İstida Encümeni

Muhiddin Bey (Elâziz), Mehmed Cavid Bey (Karesi), Hacı Mehmed Bey (Maraş), Reis : Musa Kâzım Bey (Afyon Karahisar), Hüseyin Bey (Elâziz), Ali Bey (Lâzistan), Ziya Bey (Kângırı), Mahub Efendi (Kırşehir), Mazbata Muharriri : Necib Bey (Mardin), Mustafa Bey (Tokad), Sabit Bey (Kayseri), Kâtip : Osman Kadri Bey (Muş), Halil Bey (Niğde), Deriş Bey (Mardin), Reşid Ağa (Malatya),

Maarif Encümeni

Şükrü Bey (İzmit), Sâmih Rifat Bey (Çanakkale), Mazbata Muharriri : Vâsif Bey (Saruhan), Hamullah Subhi Bey (İstanbul), Reis : Abdürrahman Şeref Bey (İstanbul), Rifat Bey (Kângırı), Yusuf Akçura Bey (İstanbul), Ahmed Remzi Bey (Gazianteb), Şükrü Bey (Çanakkale), Yahya Kemal Bey (Urfa), Talât Bey (Kângırı), Kâtip : İzzet Ulvi Bey (Kara-

hisarı Sahib), Ziya Gökalp Bey (Diyarbakır), Veled Çelebi Efendi (Kastamonu), Zamir Bey (Adana).

Nafia Encümeni

İhsan Bey (Cebelibereket), Dr. Fikret Bey (Ertuğrul), Mahmud Nedim Bey (Malatya), Mazbata Muharriri : Hüseyin Rifki Bey (Edirne), Musa Kâzım Bey (Afyon Karahisar), Reis : Cavid Paşa (Canik), Avni Bey (Bozok), Süreyya Bey (İzmit), Mehmed Bey (Bolu), Süleyman Sırrı Bey (İstanbul), İbrahim Bey (İzmit), Kâtip : Ragıb Bey (Zonguldak), Halid Bey (Kastamonu), Niyazi Bey (Mersin), Mustafa Efendi (Konya).

İrşat Encümeni

Ali Şüuri Bey (Karesi), İhsan Bey (Cebelibereket), Vâsif Bey (Saruhan), Besim Atalay Bey (Aksaray), Haydar Rüşdü Bey (Denizli), Kâtip : Yakub Kadri Bey (Mardin), Mehmed Emin Bey (Karahisar Şarki), Yahya Kemal Bey (Urfa), Kâmil Efendi (Karahisar Sahib), Yunus Nâdi Bey (Menteşe), Rifat Bey (Kângırı), Fuad Bey (Konya), Mahub Efendi (Kırşehir), Nuri Bey (Kütahya), Ali Bey (Karahisar Sahib).

Umuru Tasarrufiye Encümeni

Mazbata Muharriri : Emin Bey (Tokad), Mahmud Nedim Bey (Malatya), İsmet Bey (Çorum), Necmeddin Molla Bey (Kastamonu), Abdurrahman Şeref Bey (İstanbul), Halil Bey (Ertuğrul), Hüseyin Baki Bey (Burdur), Mehmed Bey (Çanakkale), Ahmed Şükrü Bey (Dersim), Kâtip : Kemal Bey (Saruhan), Münir Bey (Çorum), Ali Rıza Bey (Kırşehir), Reis : Ahmed Mahir Efendi (Kastamonu), Hafız Şahin Efendi (Gazianteb), Ali Bey (Urfa).

Tetkiki Hesabat Encümeni

Mükerrerem Bey (İsparta), Mazhar Müfid Bey (Denizli), İsmail Hakkı Bey (Karahisar Şarki), Reis : Yahya Galib Bey (Kırşehir), Ali Cenani Bey (Gazianteb).

Muvazenei Maliye Encümeni

Receb Bey (Kütahya), Mustafa Abdülhâlik Bey (Kângırı), Reşad Bey (Saruhan), Mazhar Müfid Bey (Denizli), Kâtip : Fuad Bey (Konya), Tahsin Bey (Maraş), Reis : Ferid Bey

(Kütahya), Osman Nuri Bey (Bursa), Şükrü Kaya Bey (Menteşe), Rahmi Bey (Sivas), Rasim Bey (Sivas), Asaf Bey (Hakkâri), Mazbata Muharriri: Ali Cenani Bey (Gaziantep), Midhat Bey (Maras), Kâzım Hüsnü Bey (Konya).

REİS — İkinci, Üçüncü, Beşinci şubeler İrşad Encümeni için intihap yapmamışlardır. Münasip bir zamanda İrşad Encümeni için âza intihabetmelerini rica ederim.

Efendim! Her sene iptidasında Kütüphane Encümeni intihabolunur. Nizamnamei Dahili mucuibince bunun iki âzayı tabiisi İdare Memurlarındandır. Diğer üç âzası Heyeti Umumiye tarafından intihabedilir. Geçen Meclis bu meseleyi, yani Heyeti Umumiyeden intihabedilecek arkadaşların intihabı meselesini Divanı Riyasete havale ederdi ve Divanı Riyaset de intihabeder ve namzetlerini teklif ederdi ve o yolda intihabedilirdi. Bu sureti kabul buyurursanız Divanı Riyaset üç kişi intihabeder ve Heyeti Umumiye arz eder.

SABİT B. (Erzincan) — Memurin Muhakemat Encümeni ile Tetkik Heyeti intihabedilmeli. Birçok teraküm etmiş evrak vardır.

REİS — Evet efendim. Onun intihabına da gelecek içtimada başlarız. Efendim çünkü Encümenler henüz vazifelerine başlamamışlardır. Vazife başlayınca o mesele de halledilir.

TEKLİFLER

1. — *Menteşe Mebusu Esad Efendinin İstiklâl muharebatına iştirak eden ihtiyat Milis zabıtları hakkında teklifi kanunisi (2/1) (Lâyiha Encümenine)*

TAKRİRLER

1. — *Kütahya Mebusu Receb Beyin, geçen Meclisten müdevver evrak hakkında takriri (4/2)*

REİS — Geçen Meclisten müdevver evrak hakkında Kütahya Mebusu Receb Beyin bir takriri vardır. Müsaade ederseniz okuyalım.

Riyaseti Celileye

Elyevm mer'i bulunan Nizamnamei Dahilin otuz altıncı maddesinde teeddiden intihab-olunan meclislerin sabık Meclisten müdevver Levayihî kanuniyeyi keenlemeyekün addedeceği muharrer bulunmakta ve otuz yedinci maddede dahi yeni Meclis encümenleri tarafından tanzim kılınmış olan mazbataların tâbi olacağı şerait

zikedilmektedir. Makamı Riyasetçe tabettirilerek âzayı kirama tevzi edilmiş olan birinci devrei intihabiye hulâsai mesaisini müş'ir risalede sabık Meclisin henüz ikmal edemiyerek bize devreylediği işler hakkında mevcut bulunan malûmata nazaran bunlar arasında haizi ehemmiyet evrakın da mevcudolduğu anlaşıl-maktadır. Bermucibi Nizamname eskiden müdevver mesailin kâmilin keenlemeyekün addi, mevcut mühim işlerin tehirini mucibolabileceği gibi bilâkis bütün eski muamelâtın ruznamemi-ze alınması da pek mütenevvi yeni vazâif karşısında bulunan Meclisimizin mesaisini işkâl edeceğinden Nizamname ahkâmı ile vaziyeti mâruzayı telif edecek bir şekil tesbiti zaruridir. Binaenaleyh vekiller ile de temas olunarak eski Meclisten müdevver olup Makamı Riyasette, Heyeti Umumiyede, encümenlerde mevcut evraktan hangilerinin keenlemeyekün addi, hangilerinin Meclisimizin sahai mesaisine nakli icabedeceğinin tesbitiyle hamazbata Meclis Heyeti Umumiyesine arzı keyfiyetinin Divanı Riyasete havalesini arz ve teklif eyle-rim.

14 . 8 . 1339

Kütahya
Receb

REİS — Efendim hakikaten bu müstacel bir tekliftir. Filvaki Nizamnamei Dahilimiz; bir meclisin vazifesi hitam bulunca ona ait bütün evrakı keenlemeyekün addeyiyor. Halbuki malûmuâliniz Meclisi Âliniz aynı zamanda icraî kuvveti de haiz olduğundan o evrak arasında icraî birtakım teklifler vardır ki bunların böyle birdenbire keenlemeyekün addedilmesi bit-tabi muvafık değildir.

KADRİ B. (Siverek) — Meselâ mütaka-idinin terfihi hakkında bir kanun vardır.

REİS — Bu gibi birçok mühim kanunlar vardır. Binaenaleyh bu arkadaşımız teklif ediyor ki Divanı Riyaset bu işi tezekkür etsin. Filvaki Divanı Riyaset kendiliğinden böyle Nizamnamei Dahilin bir maddesini tadil edemez. Eğer arzu buyurursanız bugün ruznamede hiçbir mesele yoktur. Bu meseleyi müzakere edip neticeye iktiran ettirelim.

İSMET B. (Çorum) — Söz isterim Reis bey.

REİS — Bu mesele hakkında mı, yoksa usul hakkında mı?

İSMET B. (Çorum) — Usul hakkında söyleyeceğim. Nizamnamei Dahilinin otuz beşinci maddesi mucibince mazbataları yapılmış olan lâyhaların tekrar tetkiki encümenlerin salâhiyetine mevdudur. Encümenler tekrar isterler ve yahut yirmi âza tarafından istenir ve aynen kabul edilirse encümenlerce Heyeti Umumiyeye sevk edilir. Edilmezse yeniden tetkik edilir. Dördüncü madde tekliflerle levayihin keenlem-yekün addini gösteriyor. Bunun başka bir usule raptına veyahut Nizamnamei Dahiliyi tadile lüzum görmüyorum. Levayihi kanunîyeyi vekâletler teklif eder. Teklifi kanunîleri de âzayı kiram teklif eder. Âzayı kiramın teklifleri için teklif eden âzanın mevcudiyeti lâzımdır. Mevcut değilse âzadan birisi o teklifleri tetkik ederek onlardan memlekete lüzumu olanları, yani menfaati memlekete muvafık olanları varsa tekrar teklif etmekle yeniden müzakere başlar. Levayihi kanunîyeden İcra Vekillerinin takibetmesi icabeden aksamını kendileri teklif ederler ve bir liste ile teklifname kaleme alırlar ve Meclise arz ederler. Meclis de o teklifi aldığında encümenlere havale eder. Encümenler de levayihi alırlar, tetkik ederler. Bundan başka kısa bir tarik yoktur zannedirim. Nizamnamei Dahiliyi encümene havale etmek, orada müzakere etmek, tadil edip Heyeti Umumiyeye getirmek uzun zamana mütevakıftır. Binaenaleyh bunun için encümenlerin derhal vazifeye başlaması imkânını temin etmek lâzımdır. her vekâlet kendisine aidolan lâyhayı yeniden teklif eder, bir listeyle buraya tekrar müracaat eder ve encümenlerde vazifelerine başlarlar. Diğer meseleleri zaten encümenler isterlerse tetkik ederler, kabul ederlerse ederler, etmezlerse kalır.

REİS — Efendim Receb Beyin takririnin müzakeresini kabul edenler lütfen el kaldırsın. İsmet Bey de aynı vechile müzakere edilsin diyordu.

İSMET B. (Çorum) — Nizamnamei Dahilinin mevcut mevaddını tatbik etmekle halli meselenin mümkün olduğu kanaatini izhar ettim.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Ben de aksini söyleyeceğim.

REİS — Buyurun efendim.

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Efendim vekil olmayınca insan bâzi hakikatlere

vâkıf olamıyor. İntihabatın tecedidi münasebetiyle vermiş olduğum bâzi tekliflere veda edip etmiyeceğimi anlamak için bir bahis açıldı. Bunlara benim battal nazariyle bakmaklığım icabedi-yormuş. Arkadaşlar, iki Hilmi tasavvur ediniz, biri bugün gitmiş, bir diğer yenisi buraya gelmiş. İnşallah yenisini Cenabı Hak aratmaz. Öyle kanun lâyhaları veriyorum ki hepsi gûya saçmadır, katiyen faidesi yoktur. Fakat giden Hilmi geçen sefer öyle bir teklifi kanuni vermiş ki belki bu memleketin selâmetini intaceder. Şu halde nasıl olur da geçmiş olan bir âzanın, bir mebusun teklifi kanunîsi katiyen mühmel adde-dilebilir? Bu kerre katiyen mantığın hilâfındadır. İkincisi, İsmet Bey arkadaşımız burada katiyen Nizamnamei Dahiliyeye dokunulmamasını teklif ettiler. Arkadaşlar! İsmet Bey tetkik salâhiyetini Heyeti Vekileye veriyorlar. İcra Vekilleri Heyeti bu mazbataları alıyor, kendi zihniyetine, kendi programına ve istikametine muvafık olanları tatbik ediyor.

Halbuki bunlar arasında öyle mühim olanlar var ki her nekadâr İcra Vekilleri Heyetinin fikrine muhalif olsa bile bilâkis memleketin terakkisine, selâmetine esash bir surette taallük ediyor.

Arkadaşlar! Kütahya Mebusu Receb Bey arkadaşım cidden şayanı tebrik bir teklifte bulunmuştur, var olsunlar. Efendim şimdi bence kemaffissabık encümenlerde bulunan evrak encümenlerce tetkik ve intacedilir. Henüz encümenlere sevk edilmemiş evrak mevcut ise onlar da Lâyiha Encümenine tevdi edilir. Sonra Heyeti Umumiyeye gelir ve Heyeti Umumiyenin vasıtasıyla diğer encümenlerin birine tevdi edilir. Memleket için en nafi, usul budur. Binaenaleyh bu teklifin kabul edilmesini istirham ederim.

HACI İLYAS SÂMİ Ef. (Muş) — Efendim takrir vesilesiyle Heyeti Aliyenizin mesaisinin en mühim cephe ve esasından bir müzakere açılmış oluyor. Bu mesele yalnız Heyeti Aliyeni ve Heyeti salifeyi meşgul eden bir mesele değildir; zaman zaman bütün meclisleri meşgul eden bir mesele mühimmedir. Bunu yarım saat zarfında hollerseniz Heyeti Aliyeniz en isabetkâr bir şehrahta yürümesini temin etmiş ol-mıyacaktır. Takririn mahiyetini iyice bilmiyorum. Yalnız bendenizin anladığım «Heyeti Ali-

yenize devrolması lâzımgelen evrak Divanı Riyasetçe ehemmi mühimme takdim edilerek tasnif edilsin. Heyeti Aliye bunların mühimmini kabul eder veyahut iptal eder veyahut vekâleti aidesi istediği teklifi alsın, yeniden teklif etsin.» Takrir okunurken burada değildim, mahiyetini bilmiyorum. Fakat; müzakereden bunu anlıyorum. Her halde tashih edilmesi icabeden bir mesele varsa Meclisiniz evvelki Meclisi ikmal ve Teşkilâtı Esasiye Kanunumuz Heyeti Celilenizin müstemirrolduğunu teyidediyor. Heyeti Aliyeniz geçen Meclisin bütün evraklarına bilâtereddüt vâzülyedir. Aksine ne teamülen, ne hukukan cevaz var. Binaenaleyh hepsini alır ve yeniden yapılması millete nâfi olacak işler varsa yapar. Heyeti Aliyeniz bu veçhile veçhesini tâyin ettiği gün memlekete en müsmir bir vazife görecektir. Bendeniz teklif ediyorum. Diyorum ki, Meclisi Âlinizden her hangi bir zat şu mesele ehemdir diye teklif ederse o şey her halde Meclisi Âlinizin ruznamesini işgal eder. Bu ayrıca müstağni izah bir esas olmakla beraber geçen seneden müdevver mesailin hepsini Divanı Riyaset bir araya getirsin veyahut Heyeti Aliyeniz arzu ederse şube reislerine salâhiyet versin ve Divanda bunlar tasnif edilsin. Memlekette amelî mühim tesirler yapabilecek olanları tercih ederek bir liste halinde Heyeti Aliyenizin nazarı müzakeresine arz edilsin. Bu gayet zaruridir. Müzakeresi tehir edilmiyecek pek mühim evrak vardır. Bunların tetkikiyle Meclisi Âliniz meşgul olamaz. Binaenaleyh bu salâhiyeti o heyete vermek lüzumunda tereddüdedilmez zannederim. Binaenaleyh bunun kadar mühim olacak mesaili âtiye vardır. Her halde bunu halletmelidir. Şimdi zamanı değilse zamanı hulûl ettiği vakit halledilmeli. Şu memlekete ne yapılacaktır? Tabii buna dair lâyihayı en evvel Heyeti Vekile Reisi verecek; kendisi de burada beyanatta bulunduğunda zikretmiştir ki program tesbit ederek öyle yürüyeceğiz. Maziden müdevver olan evrakı şu suretle halletmek en zaruri, en mühim bir işimizdir ve bu takrir de müzakereyi tevliedmiştir. Heyeti Celilenizde müzakere etmekle zannederim pek iyi bir neticeye vâsil olacağız. Binaenaleyh bendenizin kanaatim şube reislerine ve Divanı Riyasete salâhiyet vermektir. Ve âtideki mesail için mevzuubahsolduğu zaman bir yol ararız. Benim kanaatim budur efendim.

RECEB B. (Kütahya) — Efendim! Malûmuâliniz Meclisi Âli Heyeti Vekilesini, şubelerini ve az - çok encümenlerini intihabetmiştir. Şu halde fiilî devrei mesai hulûl etmiş bulunuyor. Bu vaziyette bendenizin teklif ettiğim mesele kendi kendine ve bizatihi mevzuubahistir. Bendeniz aynı zamanda bundan evvelki Meclisin Heyeti Tahriyesinde iştigal etmiş bulunduğum için bu meselenin mevzuubahsedilmeksizin yeni Meclisin mesaiye devam etmesinde esaslî bir noksan olacağı kanaatinde bulunuyorum. Ve bu kanaat sebebiyle fikrimi arz etmek isterim. Efendim! Teklifimin mahiyeti İlyas Sâmi Beyefendinin ifadesine nazaran zannederim vâzihan anlaşılammıştır. Bu maksadı kâfi derecede vuzuhla izah edersem Heyeti Celile teklifime muvafakat edecektir zannederim. Efendim teklifimin esasını şu şekil teşkil ediyor. Malûmuâliniz geçen seneden birçok evrak ve muamelât ve birçok tekâlif ve levayihî kanuniye henüz bitmemiş bir vaziyette Meclise devredilmiştir. Bunlar meyanında Heyeti Umumiyyeye mal olmuş ve fakat Heyeti Umumiyyede müzakere edilmemiş encümenler teklifleri bulunduğu gibi encümençe hiç müzakere edilmemiş ve kendilerine mal olmuş birçok evrak vardır. Sonra Makamı Riyasete gelmiş, fakat henüz ne encümeneye verilmiş ve ne Heyeti Umumiyyeye mal olmuş birtakım evrak var. Bu evrak içerisinde takririmde arz ettiğim gibi ve Heyeti Aliyenize tevzi edilen hulâsai mesaide de mütalâa buyurduğunuz veçhile çok ve fevkalâde ehemmiyeti haiz olan ve az - çok müstacelen çıkmasında faide tasavvur edilen kâğıtlar vardır. Aynı zamanda bunlar meyanında geçen devreden mesaii umumiye için mühim addedilecek fakat bizim devre için mühim olmayacak kâğıtlar vardır. Nizamnamenin bu baptaki maddesi malûmuâliniz mutlaktır. Nizamnamei Dahilinin otuz altıncı maddesinde; «Yeni bir Meclis gelirse sabık Meclis tarafından henüz kabul edilmemiş olan bilcümle levayih ve teklifatı kanuniye keenlemyekündür.» diyor. Bu ifade malûmuâlileriniz bizim mahiyetimizle, bizim salâhiyetimizle toplanmış bir Meclisin evsaf ve vaziyetine o kadar tevafuk edemez. Fakat ne çare ki bizim elimizde muta ve mer'î olan bir Nizamname vardır. O Nizamnamenin ifadesi de

bu suretle mutlaktır. O Nizamnameyi tatbik ettiğinizde arz ettiğim gibi bu Meclis ve Hükümet için mühim ve müstacel birçok teklifleri muhtevi olan o evrak keenlemyekûn hükmünde kalacak. Bu şekil kabul edildiği zaman da eski âza tarafından uzunuzadıya tetkikat neticesi olarak teklif edilmiş veyahut Hükümet tarafından gönderilmiş ve encümenlerde muamelesi bitmiş olan evrakı yeni gelen âza yeniden yazacak ve yeniden merasimi kanuniyeye tâbi olarak Meclise gelecek ve ondan sonra encümenlere gidecektir ve bu suretle mühim mesail mâruzu teahhur olacaktır. Bu takdirde bendeniz diyorum ki ne Nizamnamenin mevaddı veçhile bunları mutlak olarak keenlemyekûn addedelim ve ne de bunların içerisinde hepsini kendimize mal olarak kabul edelim. Şimdi yeni işe başlamış bir Meclis hüviyetinde bulunduğumuz halde eski Meclisin müterakim, lâzım veya gayrilâzım birçok evrakıyla işe başlarsak bu kâğıtlar bugünden itibaren muamelâtımızı teşviş eder. Bunun için bugünkü mesaimizi işkâl etmemek üzere Divanı Riyaset, bu metruk evrak içerisinde faydalı olacak olanları tasnif edip yine Heyeti Umumiyeye arz ettikten ve Heyeti Umumiye kabul ettikten sonra ruznamemize alınması ve bunların muamelesine diğer yeni gelecek evrak ile beraber başlayıp devam edilmesi faidelidir.

Bu işi yapmak için hepimiz iştigal edersek doğru olmaz. Elde bir Divanı Riyaset vardır. Bendenizce Divanı Riyaset diğer encümenler gibi bir ihtisas encümeni değildir. Divanı Riyaset Meclisin dahili işleriyle meşgul olduğundan ben de bu şekilde teklif ettim, mutlak olarak söylemedim. Teklif kabul buyurulduğu ve arzu olunduğu takdirde bir işi görmek üzere, başka bir şube, başka bir encümen veyahut içimizden üç, dört kişi memur edilir. Vekillerle ayrı ayrı her mesele üzerinde temas edilerek sahai iştigalimize alınması caiz olanları encümen tesbit eder ve bir mazbata ile Heyeti Umumiyeye arz eder. Heyeti Umumiye de bunları kabul ettikten sonra diğerleri keenlemyekûn add edilir. Kabul edilenler Meclisimizin sahai iştigali meyanna ithal olunur. Tensip buyurursanız teklifim bundan ibarettir.

MEHMED VEHBİ B. (Karesi) — Efendim; bendeniz de Receb Beyin noktai nazarına tamamen iştirak ediyorum. Meclisin muvaffa-

kiyetinin sırrı kendi Nizamnamei Dahilisine tamamii mutavaatiyle meydana gelir. (Bravo sesleri) Binaenaleyh; her şeyden evvel biz Nizamnamei Dahilimizin noksanını ikmal etmeye mecburuz. Elimizdeki Nizamnamei Dahili, Âyanın vücuduna, Hükümetin kararname neşri salâhiyetine göre yapılmış bir Nizamnamei Dahilidir. İkinci gelen Meclis, birinci Meclisin encümenlerinde, şubelerinde, Heyeti Umumiyesinde mevcudolan evrakı keenlemyekûn addetmesi hakkındaki madde aradan çok zaman geçmiş olması ve aralıkta Hükümetin ittihaz ettiği kararların bir kısmını ilga etmesi veyahut kanaatlerin tebeddül etmesi gibi birçok nazariyat dâhilinde kabul edilmiş bir maddedir. Halbuki bizim Meclisimiz; müstemirren münakit ve diğerinin istitalesinden ibaret bir Meclistir. Şu halde eski Meclisin elinde bulunan işleri tamamen ihmal edecek olursak doğru olmaz. Meselâ encümenlerde Garbi - Anadolu'da harap ve perişan olan memleketlerin imarına ait bir teklif vardır. Meclisin son gününde kalmıştır. Yine Meclisin ruznamesinde, iki sene uğrasıp meydana getirdiğimiz Nevahi Kanunu vardır. Bu madde mucibince keenlemyekûn addedecek olursak o da güme gitmiş olacak ve yenisinden iki sene uğraşmak lâzımgelecek. Şu halde bu gibi mühim meseleler yok olmuş gitmiş olacaktır. Binaenaleyh gerek bu noktai nazardan ve gerekse memlekete faidesi itibariyle Receb Beyin teklifine iştirak ediyorum. Fakat bunu uzatmaktansa Nizamnamemizin noksanlarını ikmal edelim. Bu mesele, bir nizamname meselesidir ve bize bir nizamname lâzımdır. Bunun için bunu Nizamnamei Dahili Encümenine derhal havale edelim. Evvelâ : Bu maddeyi kabul edelim. Elimizdeki Nizamname de bu Meclisin teşkilâtına muvafık değildir. Nizamname Encümeni Meclisimizin bugünkü teşkilâtına ve teşkilâtına göre Nizamnameyi baştan aşağı tadil etsin. Nizamnamei Dahilinin tadiline bu mesele ile beraber karar verelim.

Bir nizamname ile yürüyelim. Yürüyeceğimiz yol, Meclisin mesaisi ve tarzı hareketi Nizamnamei Dahili ile tesbit edilecek olursa ilerde ona göre muvaffak olup gideceğiz. Yoksa bugün bir maddeyi tadil ederiz. Yarın bir maddeyi tadil ederiz. Bu, böyle olmaz. Meclisin havalarını biliyoruz. Vaziyeti her zaman görüyoruz. Hepimiz bi-

liyoruz, Görmüş ve tetkik etmişizdir. Her zaman kanaatler veyahut Meclisin havaları bir olmaz. Muntazam bir nizamname yapmak, ve onu Meclisimize tatbik etmek ve onun üzerinde yürütmek mecburiyetindeyiz.

REİS — Buyurun! Doktor Mustafa Bey söz sizindir.

Dr. MUSTAFA B. (Çorum) — Efendim bendeniz de aynı fikri dermeyan edeceğim. Yalnız Vehbi Beyefendi bütün Nizamnamei Dahilî hakkında bir mesele mevzuubahsettiler. Mevzuubahis mesele, mühim olduğundan - yeniden Nizamnameyi tadil etmektense - ve bu takrir Nizamnamenin bir maddesini tadil için verilmiş bir takrir olduğundan Lâyiha Encümenine gitmesi ve oradan gelmesi lâzımdır. Mâruzatım bundan ibarettir.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Efendim bendeniz muhterem refiklerim İsmet Beyefendi ile, Receb Beyefendinin fikirlerine katıyen iştirak edmem. Çünkü sened olarak Nizamnamei Dahilîde gösterdikleri madde bu Mecliste kabili tatbik değildir.

Çünkü : 36 ncı maddede gerek fesih ve gerek devrei intihabiyenin hitamı kaydı vardır. Malûmuâlinizdir ki, geçen Meclis, ne feshedilmiştir ve ne de devrei içtimaiyesini ikmal etmiştir. Meclisin devresi yok ki, geçen Meclis o devreyi ikmal etmiş olsun. Binaenaleyh; bu maddeler, Meclisi Âlinizce tatbik edilecek maddeler değildir. Şu halde Nizamnamei Dahilîde, bu mesele hakkında, bu Meclis için madde yoktur. Çünkü : Bunlar tatbik edilemez. Bendenizce en amelî yapılacak iş budur : Mademki Meclis müstemirdir. Ve binaenaleyh ara yerde fâsıla yoktur. Eski Meclis son gününe kadar devam etmiştir ve son günü yeni Meclis vazifeye başlamıştır ve ara yerde devrei intihabiyenin hitamıyla tatil yoktur, fesih de yoktur. Binaenaleyh en amelî çare encümenler geçen Meclisten kalan evrakı tetkik eder. Lâzım ve gayrilâzım olanlarını bir mazbata ile Heyeti Umumiyyeye gönderir. Hangisini kabul ederseniz Divanı Riyaset öyle yapar. Binaenaleyh bunu uzatmakta mâna yoktur.

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim bendenizin mâruzatımı Mazhar Müfid Beyefendi beyan buyurdular. Yalnız şurasını hatırlatmak isterim ki, geçen devrei içtimaiyede Meclisi Âli müzakereye başladığı vakit Nizamnamei Dahilî me-

selesi mevzuubahsoldu ve dedik ki, bu Nizamname İstanbul Meclisi Mebusanının Nizamnamei Dahilîsidir, binaenaleyh bir nizamname yapılması lâzım ve zaruridir denildiği vakit bu Meclisi Âlide, bu nizamnamenin mümkünüttatbik olan maddesi tatbik edilir, mümkünüttatbik olmayanlar için karar ittihaz edilir denmişti. Zabıtları karıştırırsak mevcuttur. Binaenaleyh mademki, böyle bir karar vardır aynı kararın bu Meclis için de müteamil olacağını kabul etmek lâzımdır.

RECEP B. (Kütahya) — Efendim meselede bir şekil meselesi vardır, bir de zatı maslahat vardır. Şekil üzerine Vehbi Beyefendi asıl teklifime iştirak edilmekle beraber Mazhar Müfid Bey ve Süleyman Sırrı Beyler de şekil üzerine söz söylediler. Binaenaleyh şekil üzerine aidolan mütalâatım başkadır, Nizamnameyi tadil meselesi yine bütün bütün başkadır. Malûmuâliniz muayyen bir şekil vardır. Bendeniz bu fakirler şu maddenin tadili için veya şu şekle kalbi için bir şekil teklif etmedim. Bu Nizamname bizden her halde çok başka olan bir Meclis için yapılmış ve fakat ne çare ki, bizim selefimiz olan Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi bu Nizamnameyi kendi şekline göre tadil için vakit bulamamış ve bununla aşağı - yukarı âmîl olmuştur. Biz de Nizamname isminde bir şey telâffuz olununca, bu Nizamnameyi anlamak ve bunun maddelerinden bizim şeklimize uymıyan maddelerini tefsir etmek mecburiyetindeyiz. Binaenaleyh Nizamnamenin tadili hakkında teklif bütün bütün başkadır. Bendeniz mevzuubahsolan iki madde kalksın ve yerine bir madde kaim olsun ve o madde de «Eski Meclisten yeni Meclise müdevver evrak, yeni Meclise intihabolunacak encümen veya Divanı Riyasetçe tetkik olunsun veya tasnif olunsun» diye bir şekil teklif etmedim. Nizamname, bizim şekil ve mahiyetimize göre tadil olunacak bir manzara arz etmektedir. Buna esasından mütearrızım. Şunu da arz edeyim ki, bendeniz Nizamnamei Dahilînin biran evvel tadiline taraftarım. Zira Teşkilâtı Esasiyemizle ve hal ve vazı Devletimizle esaslı surette alâkadardır. Binaenaleyh mütekâmilâne ve esaslı bir surette bir Nizamname vücuda getirmek için daha epey zaman vardır. Şu halde zamana ihtiyacımız vardır diye bu meseleyi bugün tehir edemeyiz.

İkincisi; Mazhar Müfid Bey ve ona iltihak eden Süleyman Sırrı Bey buyurdular ki, eski

Meclis ne feshedilmiştir ve ne de devrei içtimaiyesini ikmal etmiştir.

Efendim! Bendeniz kelimeler üzerinde ısrar etmiyorum. Ortada geçmiş bir Meclisin gelmiş bir Meclise terk ettiği mühim ve ehem evrak vardır. Ve zemini içtimalı olmayacak kadar gayrimühimleri de vardır. Vehbi Beyefendinin buyurdukları gibi birçok mühim şeylere yeniden başlamak ve zaman ziyan etmek mecburiyeti vardır. Halbuki hepsini de kabul edecek olursak bunların içerisinde bizi işgal edemeyecek kadar boş şeyler de var. Binaenaleyh şekille, prensiple, asıl mesele ile bugün bu saat mevzuubahsolan zatî meseleyi birbirine karıştırmamak lâzımdır. O meseleyi de hüsnütelâkki edelim. Bunun için tadilname verirler ve Makamı Riyaset encümenine havale eder, bendenizin takririni de encümenine havale eder. Başka hiçbir mesele yoktur. Bendeniz hiçbir şekli tadil teklif etmiyorum. Yalnız bugün elimizde bulunan evraktan bize lâzım olmayanların keenlemeyekün addi, olanların da sahayı iştigalimize alınması için bir encümen veya bir heyetçe veyahut Divanı Riyasetçe o evrakın tasnif edilmesini teklif ediyorum.

HACİ İLYAS SÂMÎ Ef (Muş) — Efendim buna maddi ve amelî olarak hiç kimse itiraz etmiyor. Receb Beyefendinin son ifadesinden anlaşıldı ki Nizamnamei Dahilîdeki (Keenlemeyekün addolunur) tâbiri bütün bu müşkülâtı çıkarıyor. Nizamnamei Dahilî ki, muvakkat bir Meclisin kabul ettiği bir Nizamnamedir; müstemtirolan Meclis de onu kabul etmiş... (Keenlemeyekün addolunur) demek, sahai işgali aranılmaz demek değildir, resmîyeti geçmiş mânâsıdır. Çünkü onun sahai resmîyeti, burada müzakeresidir. Ruznamedeki resmîyeti kalınmıştır demektir. Eğer onunla işgal edemez demek olsaydı, o zaman aynı Nizamnamei Dahilîde bir takrir bir defa reddolunursa o sene içinde tekrar sahai ruznameyi işgal edemez demezdi. Bundan keenlemeyekünün hiçbir kıymeti olmadığı ve yalnız tabii olarak bırakılmış bir tâbirden ibaret olduğu anlaşılır. Bunu zaten muhtacı tehir olmadan şekli nizamide yaparız. Meselâ falan mevâd, filân evrak keenlemeyekün demek, bunların mevcudiyetini iptal edemez. Binaenaleyh ahır, müzakere ederiz. Nizamnamei Dahilîde muhtacı tadil hiçbir şey yoktur.

AHMED SÜREYYA B. (Karesi) — Efendim bendenizin anlayışına ve kanaat tarzına göre teklifi vâkı gayet vâzıhtır. Şimdi elimizde bulunan ve ikinci bir kanunla karşılaşmadığı için el'an hükmü mer'î ve lâzümülcira olan Nizamnamei Dahilîmiz, bugünkü Meclis ve bugünkü Devlet esasatına münafi olarak âfil ve münderis olan eski Osmanlı Devleti ve eski Osmanlı İmparatorluğu Meclisi teşriyesine göre yapılmıştır. Bu itibarla Nizamnamei Dahilîmizin alelfevr tebdil ve tağyiri ve bugünkü esasatı celileye göre tanzim ve tedvini elzem ve bu bîhakkın mesaili müstaceledendir. Bir Kanunu Esasî ihtiyacı gibi. Fakat takririn mevzuubahs ettiği, bizden evvelki Meclisi Âlinin başaramayıp da bize bıraktığı birtakım işlerin içerisinde pek çok haizi ehemmiyet ve bittabi müstaceliyet taşıyan işler bulunabilir. Eski Meclisin muamelâtı dahiliyesine vâkıf olan ve eski Mecliste âza bulunan arkadaşlarımız tarafından bir iki misal ile de bu mesele tevsik edildi.

Su halde, bilhassa hakkı teşri' ve hakkı icraiye haiz âzalardan terekübüden Büyük Millet Meclisi Nizamnamei Dahilîsinin tanzimi alelfevr ve hattâ alelacele yapılabilecek bir iş değildir. Meclisi Âlinizin dahili umurunda temel taşı Nizamnamei Dahilîsi olduğuna nazaran pek çok sayanı itina olan yegâne kanun budur. Eğer burada ihtiyaca, yeni mefkûreye en ufak şekilde muhalif olarak bir madde koyacak olursak Meclisimizin vaziyeti eliyazübillâh mahkûmu inkıraz olmuş olur. Onun için bu kanunun vazı' ve tedvini esasında çok düşünmeye mecburuz. İslah ve tadili uzun bir zamana, iyi bir tetkika, tam bir ihtaya muhtaçtır. Diğer taraftan eski Meclisin bize bıraktığı işler içerisinde bize lâzım olan birçok şeyler vardır. Şu halde Nizamname ahkâmını tağyir ve tebdil edinceye kadar teklifi vâkı bîhakkın doğru olur. Yani şimdi bizim elimizi, kolumuzu bağlayan Nizamnamei Dahilînin iki maddesini tebdilen kabul etmeye mecburuz. Yalnız tebdil şekli burada müessirdir. Eski evrak encümenine mi verilecek?

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Mevzu', ruznamenin tebdili meselesi değil!

AHMET SÜREYYA B. (Karesi) — Mevzuun ne olduğunu söylerseniz ona göre söylerim. Benim kanaatimce mevzu bunlardır!... Şimdi teklifi vâkı aynen kabul ederek bunu Divanı

Riyaset mi yapsın! Yani bunları tetkik ederek şayanı intacolanların aidolduğu encümenlere ve oradan Heyeti Umumiye'ye mi versin? Şayanı kabul görmedikleri ne olsun? Böyle mi yapalım veyahut her encümenlerden birer ikişer zat ayırarak muhtelif bir encümen mi vücuda getirelim? Bendenizin kanaatime göre, tadili vücutuna kail olduğum şu madde kanuniye; eski Meclisten intacedilemiyerek yeni Meclise devrolunan bütün evrak aidolduğu encümenlere verilmelidir ve o encümenler kabul ettiklerini Meclisi Âliyenize vermeli, kabul etmediklerini ret kararı ile reddetmelidir. Bu madde kanuniyenin bu şekilde tadili lâzımgelir. Yoksa madde kanuniye tadil edilmeden, elde bulunan ve intacedilemiyen evrak ancak yirmi. âzanın imzasıyla verilecek tahrir üzerine sahâi faaliyete getirilebilir veyahut encümenler bu işi yapabilir. Bizi, bu iki kayıttan kurtaracak olan şu tahrirdir. Arz ettiğim şekilde mevaddı kanuniyenin tadilindeki faide bütün hukuksınasınca ve herkesçe malûmdur ki bizde mevcut bütün müdevvenat, evrak ve ahkâm yekdiğerinden kalın ve bâriz hatlarla ayrılmıştır. Bunun birçok esbabı olmakla beraber bendenize en müessir ve en son sebebi bizde müdevvenatın Devlet ve milletin demi buhranı felâketinde tedvin edilmiş olmasıdır. Bu iddiamın şahidi kavanin ve nizamatin neşir ve ilânları tarihidir. Bundan maada bizde bir kanunun yahut alâkadâr birkaç kanunun veya hükmen münasebettar olan kanunların aynı Hükümet, aynı insanların haleti ruhiyesiyle mutabık, aynı itiyadı taşıyan insanlar ve aynı efkâr ve kanaate iştirak eden adamlar tarafından yapılmış olmasıdır. Bir meclis bir kanuna başlar, intacedemez, ikinci meclise gelir o maddeler heder olur. Yeni meclis yeni esasat, yeni iştihadata göre yeni kanun yapar, aynı ismi verir. Evvelki kavanin ve ahkâmı bunun hiçbir münasebeti yoktur. Biz eslâfımızın ne düşündüğünü nazarı dikkate alarak ve kendi düşündüğümüzü ilâve ederek encümen tohumunu güzel tenmiye etmek ve inbat etmek suretiyle yapmamız lâzımdır. Binaenaleyh o kanunu, o ahkâmı okuruz, işimize gelenleri kabul, yarı muhafık gördüklerimizi tadilen teklif ederiz ve kanaatimize uygun bir kanun vücuda getiririz. Binaenaleyh teklifimi telhis ediyorum. 36 nci ve 37 nci maddelerde kuyudu zalime vardır. Binaenaleyh

bugünkü Meclisin salâhiyet ve ihtiyacatı teşriyesine uygun bir kanun değildir. Her haldé tadil edilmelidir. Halbuki bizim teklifimiz bütün evrakı müdevvereyi encümenlere alâhalihi tevdi etmek ve encümenleri bu evrak üzerinden tetkika salâhiyattar kılmak ve bu suretle ahkâmı sairresinin müsaadesi nispetinde şayanı reddolanları kabul etmek suretiyle bir tadildir ki pek doğrudur ve illâ teşekkül edecek muhtelit bir encümene ve gerek Divanı Riyasete ve gerek diğeri bir makamı âliye bu hakkın verilmesi doğru değildir.

REİS — Efendim, müzakerenin kifayeti hakkında birçok tahrirler vardır. Müzakereyi kâfi görenler lütfen ellerini kaldırsın. Müzakere kâfi görülmüştür. Bozok Hamdi Beyin tahriri :

Riyaseti Celileye

Mesele tamamen tenevvür etmiştir. Müzakerenin kifayetiyle Meclisi Sabıktan müdevver evrakın nev'ine göre aidolduğu encümenlerde tetkiki hususunun reye vaz'ını teklif ederiz.

Bozok
Avni

Bozok
Hamdi

Riyaseti Celileye

1. Müzakere kâfidir.
2. Sabık Meclisten müdevver evrakın aidolduğu encümenlerce bittetkik lüzumlu lüzumsuz kısımlarını havi tanzim kılınacak mazbatanın Heyeti Umumiyenin tasvibine arzı ve verilecek karara göre encümenlerce muamele icrasını teklif ederim.

Denizli
Mazhar Müfid

Riyaseti Celileye

Müzakerenin kifayetini ve Recep Beyefendinin tahririnin aynen reye vaz'ını arz ve teklif eylerim.

İzmit
Safvet

Riyaseti Celileye

Geçen Meclisçe neticelenememiş evrakın aidoldukları encümenlerce birer neticeye raportını teklif ederim.

Zonguldak
Tunalı Hilmi

Riyaseti Celileye

Meclisi Âli Teşkilâtı Esasiye Kanunu mucibince müstemirdir. Eski Meclisin, yeni Meclisin intihap ve içtimama kadar ifayı umur etmesi kanunu mezkûr ahkâmındandır. Binaenaleyh, müstemir olan bir Meclisten devrei intihabiyenin tecdidi senei içtimaiyenin tebdili mahiyetindedir. Şu halde nasıl ki, sene başlarında eski encümenlerden müdevver levayihî yeni encümen teslim ve muamelesini ikmal ediyordu : Şu halde aynıyla Meclisi Âlinin şimdiki encümenleri de haleflerinden müdevver evrakı teslim ve muamelesini ikmal etmesi zaruridir. Binaenaleyh, meselenin o vechile reye vaz'î lüzumunu teklif eylerim.

Bozok

Süleyman Sırrı

Riyaseti Celileye

Meclisi hâzırımızda mevcudolmayan Azayı Salife tarafından Makamı Riyasete ita ve fakat henüz Heyeti Umumiyyeye mal edilememiş olan evrak hakkında yapılacak muamele hakkında ittihazı karar edilmediğinden bu kısım evrak hakkında da ittihazı karar buyurulmasını teklif eylerim.

Cebelîbereket

Avni

Riyaseti Celileye

T. B. M. M. Salâhiyeti teşriye ve icraiyye kısmen haiz bulunmasına ve Meclisin müstemirren münakidolmasına nazaran ikinci devrei intihabiyenin de tamamıyla Birinci Devreden müdevver evrakın aidolduğu encümenlere tevdi ile meselenin hallini teklif ederiz.

Saruhan

Menteşe

Kemal

Şükrü Kaya

Riyaseti Celileye

Evraka mademki Divanı Riyaset vâziyledir, Divanı Riyasetçe tesbit edilerek aidolduğu encümenlere verilmesi muvafık olacağını teklif ederim.

Çorum Mebusu

İsmail Kemâl

Riyaseti Celileye

Nizamnamei Dahilinin otuz yedinci maddesi mucibince hareket edilmekle mesele halledilmiş olur. Yalnız Hükümet tarafından mûta teklif hakkında Hükümet tarafından müzakere-

sinde ısrar edilip edilmediğinin beyanı ile mesele teshil edilmiş olur. Bu suretle kabulünü teklif ederim.

Aydın Mebusu

Mazhar

(Kütahya Mebusu Receb Beyin takrirî tekrar okundu.)

REİS — Efendim! Bütün takrirler okundu. Bendeniz müsaade ederseniz şöyle hulâsa ediyorum. Bir kısım diyor ki, geçen Mecliste kalan evrakın yine muamelesine devam etmek hususunda Nizamnamei Dahilî gayrimüsaait değildir. Bunun için Hükümete aidolan levayihî Hükümet takibeder. Mebuslara aitse yeniden teklif edilir ve encümenlere havale olunur.

Diğer bir kısım diyor ki, Meclisimiz diğer Meclisten sonra gelmiş değildir; devam etmektedir. Binaenaleyh; onun evrakı kâmilen bu Meclise devredilmeli. Adeta o Meclisin her encümenine dair olan evrakını bu Meclisin her encümeni teslim etmeli ve devam etmeli. Yeni bir teklif daha vardır. O da geçen devrei intihabiyeden müdevver bir kısım evrak vardır ki, bunun intacına lüzum olmayabilir. Diğer aksamı ise gayet mühimdir. Bunları bir an evvel intacetmek lâzımdır. Bunu tefrik etmek için ya bir Encümeni Mahsus teşkil edilsin veyahut Divanı Riyaset bu meseleyi hallederek Heyeti Umumiyyeye sevk etsin. Zannederim, bütün teklifler bu üç şekilden ibarettir.

REFİK B. (Konya) — Dördüncü bir kısım da vardır, Heyeti Umumiyyeye arz edilsin deniyor. Mazhar Müfid Beyin teklifi budur. Ehem ve mühimmolanlar tefrik edilsin, Heyeti Umumiye karar versin diyor. (Mesele bitmiştir sesleri) ve Divanı Riyasete gönderilmesin deniyor.

REİS — Efendim! Aynı şeydir, Divan ayırır.

REFİK B. (Konya) — Bu salâhiyet zaten Heyeti Umumiyenindir. Bu salâhiyet Divanı Riyasete verilmesin. Zannederim, muvafık olan da budur. Bu salâhiyeti Divanı Riyasete vermiyelim.

REİS — Efendim, müsaade ederseniz mesele Nizamnamei Dahilinin tadili değildir; geçen Meclise aidolan evrakın bu Meclise nasıl devrolunacağıdır.

REFİK B. (Konya) — Bu evrak Divana verilmesin diyorum, efendim...

REİS — Buna dair de birtakım tekâlif vardır. Bendenizin anladığım budur. Şimdi meselei asliye öteden beri teamül olan muameleyi yapmaktan ibarettir. Bunu en sona bırakacağım. Birtakım tadiller vardır. Tadillerin şekli budur. Geçen Meclisten devrolunmuş olan evrak aynıyla aidolduğu encümenlere gönderilerek muamelesine devam olunur. (Kabul sesleri)

Efendim! Burada dikkat edilecek bir şey vardır. Yeni Meclis onların müzakeresine mecburen devam edecektir. Evvelâ bu takriri reyi âlinize koyuyorum. (Anlaşılmadı sesleri)

AHMED SÜREYYA B. (Karesi) — Zati âlinizin tasvip buyurduğunuz noktaymazarı ihtiva eden mütaaddit takrirler vardır. Onlardan üç noktai nazara göre muvakkat olan takrirleri ayırınız, onları öne koyunuz, bütün takrirler bir usule irca olunabilir. Lûtfen üç usul üzerine takrirler tefhim edilsin.

REİS — Efendim, müsaade buyurunuz. Zaten o suretledir.

AHMED SÜREYYA B. (Karesi) — İzah buyurduğunuz üç usule irca gayet doğrudur. O üç usule sadık üç takrir teklif edilsin.

REİS — Efendim! Tasnif edilen takrirleri bir daha okuyacağım. Ondan sonra reye vaz'edeceğim.

Dr. MAZHAR B. (Aydn) — Yalnız Paşa Hazretleri! Bir şeyi hatırlatmak isterim ki 37 nci madde okunmak lâzımdır. (Mazhar Müfid Beyin takriri tekrar okundu)

REİS — Efendim takriri reyi âlinize vaz'ediyorum. Kabul edenler lûtfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

VEHBİ B (Karesi) — Ruznamedekiler ne olacaktır?

REİS — Onun hakkında bir teklif vâkı olmamıştır.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Eğer ruznamemizde başka bir şey yoksa istirahat ederim bugün vaktimiz vardır; Tetkiki Muhakemat Encümenini lûtfen bugün intihabedin. Yüzlere memur bekliyor. Rica ederim, gülahtır.

REİS — Peki efendim, bir kâğıdımız vardır. Onu reye vaz'edelim. Bir arkadaşımız mezuniyet talebediyor.

RAGİB B. (Kütahya) — Reis Bey! Müsta-

kil bir mesele olarak bir şey teklif ediyorum.*

REİS — Evvelâ evrak meselesi halledilir. Sonra sizin levayihî kanunîyoniz için her hangi gün tahsis olunacağı mevzuubahsolur.

RAGİB B. (Kühtaya) — Paşam bunu müstakil bir teklif olmak üzere veriyorum. Bir kere evrak meselesi hallolunsun. O mesele bittikten sonra ayrı olarak müstakillen bir şey teklif edeceğim.

REİS — Pekâlâ efendim ruznamemizi yapalım, ondan sonra teklif edersiniz. Şimdi bir şey veriyorsunuz, hemen müzakeresini teklif ediyorsunuz. Bu böyle olmaz ki...

RAGİB B. (Devanla) — Bu ruznameye mütaallik bir tekliftir.

REİS — Daha ruznamemizi tanzim etmedik.

3. — *İstanbul Mebusu Rauf Beye mezuniyet verilmesi hakkında Divanı Riyaset kararı.*

Heyeti Umumiyye

İstirahati mutlakaya mahtacolduğu cihetle münasip müddetle mezuniyet talebinde bulunan İstanbul Mebusu Hüseyin Rauf Beyefendinin 14 Ağustos 1339 tarihinden itibaren üç ay müddetle mezun addi Divanı Riyasetin 15 Ağustos 1339 tarihli iğtimamında tensibedilmiş olmakla Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur efendim.

T. B. M. M. Reisisanisi
Ali Fuad

REİS — Efendim! İstanbul Mebusu Hüseyin Rauf Beyin üç ay mezuniyetini kabul edenler lûtfen el kaldırsın. Kabul edilmiştir.

REİS — Efendim demin müzakere ettiğimiz meseleye ait bir teklif vardır.

Riyaseti Celileye

Encümenlerden çıkmış ve Meclisi Âliye mal olmuş fakat henüz müzakeresi irca edilmemiş olan evrakın doğrudan doğruya Meclise sevk edilmesini teklif ederim.

Karesi
Vehbi

RAGİB B. (Kütahya) — İşte tamam benim de teklifim budur.

REİS — Efendim bu takrir Ruznameye daırdır efendim. Yani intacedilip de Heyeti Umu-

miyeye arz olunan geçen Meclis muamelâtına aittir.

AHMED SÜREYYA B. (Karasi) — Ruznameye dâhil olan evrak Heyeti Umumiyyeye gelmiştir. Şimdi bizim kabul ettiğimiz Mazhar Müfid Bey biraderimizin takriri eski Meclisin intacedilemiyen bütün evrakın yeni Meclisin bütün encümenlerine taksim olunması hakkındadır.

REİS — Meseleyi anlıyamadınız efendim. Evrakı müdevvere iki kısma ayrılıyor ki bunlardan bir kısmı tetkikatı icra edilip Heyeti Umumiyyeye gelmiş ve encümenle alâkası kalmamış evraktır. Heyeti Umumiyyenin ruznamesine gelmiş henüz müzakere edilemiyerek intacedilemiyen evraktır ki, şimdiye kadar müzakere ettiğimiz budur. Ayrıca muamelesi ikmal edilememiş olan evrak da vardır.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Efendim! Nizamnamei Dahiliye riayet edilmesini rica ederim.

AHMED SÜREYYA B. (Karesi) — Nizamnamei Dahilide Reisten sual memnu değildir Reis Beyden söz aldım.

REİS — Mesele yok, efendim.

(Karasi Mebusu Vehbi Beyin takriri tekrar okundu.)

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Efendim, Vehbi Bey arkadaşımızın bu teklifleri de gayet mühimdir. Yalnız Divanı Riyasetçe tasnif edilmesi cihetini teklif ediyorlar ki, zannınca bu muvafık değildir. Ruznamede bütün encümenlere ait muhtelif evrakın bulunduğuna hiç şüphemiz yok. Farz edelim Sıhhiyyeye ait lâyhalar var. Acaba Divanı Riyasette bir doktorumuz var mıdır ki, orası o lâyihayı tetkik etmek salâhiyetini haiz olabilsin? Müsade buyrulursa meselenin bir an evvel bir neticeye raptedilmesi için evrakın aidolduğu encümenlere iadesi gibi bir muameleyi yapmalıyım. Her encümeninden ikişer kişi intihabedilerek hususi bir encümen teşkil edelim (Mesele halledildi sesleri)

REİS — O mesele hallolunmuştur.

TUNALI HİLMİ B. (Devamla) — Hayır efendim! Ruznamedeki evrak için söylemiyorum. Ruznamedeki evrakı Vehbi Bey diyorlar ki Divanı Riyaset tasnif etsin. Halbuki bendeniz diyorum ki, Divanı Riyaset bu tasnifi katı-

yen yapamaz. Zira Divanı Riyasetçe o muhtelif evrakı tetkik için lâzımgelen âza adedi nakıstır. Müdafaa-i Milliyeye aidolan evrak var, Sıhhiyyeye ait evrak var, Orman Dairesine ait evrak vardır. Divanı Riyaset hangi salâhiyetle, hangi ihtıvasla bunu yapabilir? Divanı Riyasetten soruyorum. Her evrakın aidolduğu encümenine iadesi ve o encümeninde son defa olarak bunun bir neticeye raptedilmesi vâridi hatır olabilir. Fakat mesele gayetle uzar. Bunun uzamaması için her encümeninden ikişer âza intihabedilir. Bunlardan bir Encümeni Mahsus teşkil edilir, elden çıkarılır. Bendenizce en muvafık ciheti budur.

REİS — Başka söz istiyen var mı?

VEHBİ B. (Karesi) — Efendim! Heyeti Umumiyyede belki yüzlerce evrak var. Yani bu evrak ruznameye alınmış; müstaceldir, fevkalâde müstaceldir ve daha müstaceldir. Yarın müzakere edilecektir. Onların içerisinde belki son vaziyet dolayısıyla hamdolsun hiç hükmü kalmıyanlar vardır. Fakat demin arz etmiştim. Mevsimi inşaat geçiyor. O evrakın içinde memaliki müstahlasanın imarı gibi kanunlar da vardır, sekiz encümeninden dolanmış olan evrak vardır. Muvazene-i Maliye Encümeni, Sıhhiye ve Muaveneti İctimaiye Encümeni bir kâğıdı tetkik etmiş bu gibi evrakta hangi encümen vaziyet edecektir? Binaenaleyh encümenlerde tetkik ve intacına ihtimal yoktur.

NACİ B. (Elâziz) — Şubelere tetkik edilsin.

VEHBİ B. (Devamla) — Şubelere hiç aidiyeti yoktur. Eğer Divanı Riyasetçe muvafık görülmüyorsa bendenizce Heyeti Umumiyyede olan mesail meskûtanah geçildi. Bunların intacı hususunda bir şekli hal bulmak için Divanı Riyaseti teklif ettim. Hiç olmazsa encümenlerden - Hilmi Beyin teklif ettiği gibi - birer kişi veyahut muvakkat encümenlerden birer kişi alarak bir encümen teşkil edelim. Bendeniz meselenin en ameli, en seri halli için bir tarık teklif ettim. Bu cihet mühmel geçilmesin, metrûk kalmasın!

REİS — Bu bapta başka söz istiyen var mı?

NİYAZİ RAMAZAN B. (Mersin) — Efendim! Nizamnamei Dahilinin 37 nci maddesi bu hususta sarihtir. Yeni devrei intihabiyede evvelki devre encümenleri tarafından tanzim olunup devrenin hitamı veya Meclisin feshi hasebiyle ke-enlemeyekün addedilmiş olan mazbatalar yeni en-

encümenlerin veya yirmi mebusun talebi üzerine Riyaset tarafından encümenlere tevdi ve ita olunabilir. Bu mazbataları encümenler aynen veya tadilen kabul edebilir. Mademki madde sarihtir; yeni bir şeye lüzum yoktur. (Ruznamedeki evrak ne olacak sadaları)

SÜLEYMAN SIRRI B. (Bozok) — Efendim! Mevzu', ruznamede mevcut evraktır. Ruznamenin tanzimi Meclisi Âlinin hakkıdır. Divanı Riyasetin buna karışmaması lâzımdır. Meclisi Âli ehem olanları tercih eder, ehem olmayanları iptal eder. Mesele bundan ibarettir.

MAZHAR MÜFİD B. (Denizli) — Efendim! Ruznamede bulunan evrak, ya encümenlerden çıkıp gelmiş, ruznameye girmiş, fakat müzakeresine vakit kalmamış veyahut da evrakı varıdeye girmiş, bir encümene havale edilmemiş evraktır. Eğer bir encümeninden geçmemiş de evrakı varıdeye girmişse Nizamname gayet sarihtir. Aidoldukları encümenlere havale olunur. Hattâ encümen dahi o evrakı isterse alabilir. Eğer ruznameye girmişse yani encümenlerden geçmişse bu hususta hakem sizsiniz. İster ruznameye koydurur, ister ruznameye koydurmazsınız. Ruznameye hâkimsiniz. Bunda müzakere olunacak bir şey yoktur. (Doğru, sesleri)

ABDULLAH AZMİ Ef. (Eskişehir) — Efendim! Mevzu müzakere olan mesele Vehbi Beyefendinin teklifleridir. Yani encümenlerden çıkmış, Meclisi Âliye malolmuş henüz müzakeresi icra edilmemiş olan evrak da doğrudan doğruya müzakereye sevk edilsin : Halbuki Mecliste müzakere esnasında teklifatın müdafaa edilmesi lâzımdır ve şarttır. Bu evrak encümenlere havale edilmezse bunları kim müdafaa edecek? Tabii Divanı Riyaset Meclis mahiyetinde değildir ki kalksın da müdafaa etsin. Meclise gelen evrakın da aynen hangi encümene aitse o encümene havalesi iktiza eder. Alelümum Meclis evrakı encümenlere tevdi olunur, encümenlerde tetkik edilir, hazırlanır. Ondan sonra burada müzakere olunur. Şimdi bundan evvel ruznameye gelmeyenler nasıl ki, encümenlere havale edilmişse ruznamedeki evrakın da encümenlere verilmesi icabeder. Evvelce kabul olunan esas - ki Mazhar Müfid Beyin teklifi - encümenlere iadesidir. Meclisteki evrakın da encümene tevdi iktiza eder. Çünkü Mecliste müzakeresi esnasında onu müdafaa edecek ne encümen ve ne de bir şahıs

mevcuttur. Müdafaa edilmedikçe müzakere cereyan edemez. Binaenaleyh onların da encümenliğine gitmesi icabeder.

FERİDUN FIKRİ B. (Dersim) — Heyeti Umumiyyeye gelmiş olan evrakın hepsi encümenlere gitmeli.

REİS — Teklifiniz varsa bir takrir verirsiniz.

İSMET B. (Çorum) — Efendim! Demin kabul olunan takrirlerle encümenlerce ikmal edilmemiş levayih ve tekliflerin Heyeti Umumiyyede tekrar tetkik edilerek encümenlere iadesi meselesi kabul edildi, mesele bitti. Yalnız encümenlerden çıkmış, ruznameye alınmış ve encümenlerde mazbatası yapılmış, Heyeti Umumiyyeye sevk edilmiş levayih, tekâlif ve saire vardır. Bunun için de Nizamname sarihtir. İster Ruznamede bulunsun, ister mazbatası tanzim edilip Heyeti Umumiyyeye sevk edilmemiş olsun bunları encümenler tetkik eder ve tetkik ettikten sonra Heyeti Umumiyyeye sevk eder. Bunun için bir müzakere açmaya bendeniz lüzum görmüyorum. Bendenizce mesele sarihtir. (Doğru sesleri)

TUNALI HİLMİ B. (Zonguldak) — Arkadaşlar; Ruzname meselesi geçen devrede hakikaten büyük bir dert olmuştur. Bunun için bununla ne kadar iştigal ederseniz o kadar iyidir. Hoca Abdullah Azmi Efendi Hazretleri buyurdular ki bunları aidoldukları encümenler alsın, bir neticeye raptetsinler. Şimdi şurada hususi bir hasbuhal sırasında bir misal zikrettim. Bir teklifi kanuni var. Arkadaşlar. Lâyiha Encümenine müstesna olmak üzere dört encümeninden geçmiş. Birinci, ikinci, üçüncü encümen üssülesasa temas eden encümenlerden olsun. Dördüncü bir encümen bu lâyihaya katıyen temas etmiyor da şöyle bir yanı başından geçiyor. Bu cüzi temas dolayısıyla bu encümen bir karar ittihaz etmiş, katıyen bu teklif reddedilmelidir diyor. Yani bu dördüncü encümen katıyen ret kararını vermiş. Fakat diğer üssülesasa taallük eden encümenler teklifi kanununin kabulü kararını vermişlerdir. Şimdi arkadaşlar! Divanı Riyaset son encümenine bu evrakı havale edecek olursa son encümen meselenin kendisine esaslı bir surette taallük etmemesi meselenin ruhunu kavrayamaması dolayısıyla o teklifi kanuniyi reddetmiş bulunuyor, o zaman ne olacak? Eğer âcizlerinin teklifi veçhile muhtelif encümenler-

den ikişer âza intihabedilip de bir Encümeni Mahsus vücuda getirilirse o encümen encümenlerin muhassalası demek olacağından mümkün olduğu kadar alâkadar olarak veya taraftar olarak kendileri bir neticeyi mütevasıta düşeceklerdir. İsmet Beyin teklifleri bendenize katiyen kabul edilemez. Falan encümen bununla alâkadar olsun gelsin, Divanı Riyasetten istesin. Arkadaşlar! Vaktiyle benim yazdığım kırk sahifelik bir kanun bugün İktisat Encümeninde veya falan encümende. Bunu hangi arkadaş kestirebilir ki : Bu değerli veya sağma bir kanundur. Gitsin de oradan o kanunu istesin. Veyahut onun reddine tâlibolsun. Binaenaleyh İsmet Bey arkadaşımızın teklifinin katiyen kabulü caiz olamaz. Her halde lâzım olan mutavassıt, muhtelif hususi bir encümenin teşkilidir.

- REİS — Efendim! Müzakerenin kifayetine dair takrirler vardır. (Kâfi sesleri) Müzakereyi kâfi görenler ellerini kaldırsın. Müzakere kâfi görülmüştür.

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. Ruznamedeki evrakın da aid oldukları encümenlere tevdiini teklif eylerim.

Denizli

Mazhar Müfid

Riyaseti Celileye

Meclisi Âli ruznamesine hâkimdir. Ruzname tanzimi Meclisi Âlinin hakkıdır. Binaenaleyh ruznamede mevcut evrak Meclisi Âlide okunur. Lüzum görülenleri Meclisi Âli ruznamesinde alıkor. Olmıyanları iptal eder. Mesele hallolur. Olveçhile reye vaz'ını teklif eylerim.

Yozgad

Süleyman Sırrı

Riyasete

Geçen Meclis ruznamesindeki evrakın her encümen tarafından ikişer zat intihabedilerek teşkil olunacak hususi bir encümence bir neticeye raptım teklif ederim.

Zonguldak

Tunalı Hilmi

Riyaseti Celileye

1. Müzakere kâfidir.
2. Encümenlerden Heyeti Umumiyyeye tevdi edilmiş olan ve sabık Meclis ruznamesinde bulunan evrakın, Divanı Riyasetçe tekrar ruz-

nameye ithal ve Heyeti Umumiyyeye arzını teklif eylerim.

Konya Mebusu

Tevfik

(Mazhar Müfid Beyin takririni tekrar okundu.)

REİS — Kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Encümenlere iade olan evrak şubelere de teslim edilsin mi, edilmesin mi? Bunda iltibas var.

Riyaseti Celileye

Encümenlerde mevcut evrak hakkında müzakere cereyan etti, karar verildi. Fakat şubelerde bulunan evraktan hiç bahsedilmedi. Halbuki şubelerde mühim evrak vardır. Binaenaleyh şubelerde mevcut evrakın da aynı şubelere tevdi ve intacı lüzumunun tahtı karar alınmasını teklif eylerim.

Bozok Mebusu

Ahmed Hamdi

REİS — Efendim, şubelerde bulunan evrakın da şubeler tarafından ikmalî teklif ediliyor. Kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul edildi efendim.

Efendim, zannederim demin bir arkadaşımız bir teklifte bulundu. Tetkiki muhakemat intihabatı iera edilsin dedi. Geçen devredeki usulümüz veçhile tensip buyurursanız yapalım. Memurin Muhakemat Tetkik Encümeni dokuz âzadan ibarettir. Tetkik Heyeti ise on beş âzadan ibarettir. Malûmu âliniz dokuz ve on beş âzayı birden intihabetmek müşküldür. Biraz da bu mesele ihtisas meselesidir. Geçen celsede her şube, mesele encümen için dokuz âza lâzım on sekiz namzet gösterildi. Binaenaleyh her şubeye beşer kişi düşüyor. Bu namzetler Heyeti Umumiyyede okunurdu onun üzerine intihabat yapılırdı. Bu suretle intihabat işleri uzun müddet devam etmezdi. Fikirler içtima ederdi ve ekseriya bu işle iştigal eden âza intihab olunurdu. Keza Memurin Muhakemat Tetkik Heyeti on beş âzadan ibarettir. Binaenaleyh bunun için de otuz namzet göstermek lâzımdır. Beş şubeye taksim edersek her şubeden altışar âza intihabetmek lâzımgelir. Her şubeden rica ederiz, gelecek içtimamızda encümen için dörder kişi gösterecektir ve keza heyet için de şubeler altışar namzet göster-

recektir. Bunları şubeler gösterir, intihabatımı-
zı yaparız.

Efendim! bir de Kütahya Mebusu Ragıp
Beyin ruznameye ait bir teklifi var; okuyalım.

Riyaseti Celileye

Geçen Meclisten müdevver Nevahi Kanunu-
nun ruznameye alınarak haftada müstakil bir
günün müzakeresine tahsisini teklif ederim.

Kütahya Mebusu Ragıp

RAGIP B. (Kütahya) — Efendim geçen Mec-
liste Nevahi Kanununa çok büyük ehemmiyet ve-
rilmiş ve haftada iki gün tahsis edilmişti. Zanne-
diyorum ki bu Meclisi Âlide de Nevahi Kanunu-
nun lüzum ve ehemmiyetini takdir edemivecek bir
arkadaşımız yoktur. Memleket idare felâketi alt-
tında inliyor. Buna bir an evvel çare bulmak za-
ruret ve mecburiyeti karşısındayız. En mühim
vazife, memlekette idareyi bir şekli sâlime ve in-
tizama raptetmektir. Bunun için de Nevahi Ka-
nunu en mühim ve en katî bir çaredir. Bu dere-
ce ehemmiyetli ve lüzumlu olduğu kabul buyu-
rulduğu takdirde bunun müzâkeresi lâzımdır
ve çok rica ederim bununla Dahiliye Encümeni
alâkadar olsun ve bunu müdafaa etsin. Bir an
evvel bu Nevahi Kanununu çıkaralım. Esasen
bir kısmı bitmiştir. Varidat kısmı kalmıştır. O
kısm müzâkere edildikten sonra kanunun ikinci
müzakeresinde başka bir teklifte bulunacağım.
Bu Meclisin Nevahi Kanununa lâyık olduğu
mevki vermeye için buna bir gün tahsis etmesini
teklif ediyorum.

REİS — Efendim geçen Meclisten müdevver
Nevahi Kanununun müzakeresi için bir gün tâ-
yin edilmesi teklif olunuyor.

FERUDUN FİKRİ B. (Dersim) — Paşa
Hazretleri! Bir kere buna Dahiliye Encümeni
vaziyet etsin.

REİS — Efendim deminden ittihaz buyur-
duğunuz kararda geçen Meclisin ne kadar evrakı
varsa encümenlere tevdi edilecek ve encümenler
bunları Heyeti Umumiyyeye sevk edecekti. Han-
gileri kabul edilecek, hangileri kabul olunmıya-
cak. Bu mesele vardır. Bu intacedildikten son-
ra gün tahsis edilebilir. Daha şimdiden bunun
için gün tâyin etmeye ve bir karar vermeye lî-
züm yoktur.

RAGIP B. (Kütahya) — Bendeniz Nevahi
Kanununu her hangi bir encümenin, her hangi

hususî bir encümenin redde salâhiyeti olmadığı
kanaatindeyim. Teklif Meclisi Âlinin malıdır.
Bir gün evvel müzakeresine başlansın. Binaena-
leyh Meclisi Âli hâkimdir.

REİS — Efendim Meclisi Âli evrakın heyeti
umumiyesi hakkında bir karar verdi.

RAGIP B. (Devamla) — Bendeniz Nevahi
Kanununun reddi mevzuubahsolmadığı kanaatin-
de olduğum için; Yani Meclisin malı kanaatinde
bulduğum için bir an evvel müzâkeresine baş-
lanmasını temin için bu tavrımı verdim. Artık
Meclisi Âli kendisi bilir efendim.

REİS — Efendim! Pek doğru buyuruyorsu-
nuz. Yalnız Meclisi Âli şimdi kendisi karar ver-
di. Tekmil evrak encümenlere gidecek ve aidol-
dukları encümenlerde tetkik olunarak Heyeti
Umumiyyeye sevk olunacaktır. Eğer şimdi teklif
veçhile Nevahi Kanununun ruznameye alınması
ve bir gün tahsis hakkında bir karar verirsek.
eski kararı nakzetmiş oluruz. (Doğru sesleri)

RAGIP B. (Kütahya) — Bir şey arz edece-
ğim Paşam! Malûmuâliniz her sene encümen-
ler değişir. Evvelce her sene teccidolunan en-
cümenler bu kanunun bir taraftan kendisine
mal olan maddelerini tetkik eder, diğer taraftan
da yevmi mahsusunda gelir, müdafaa ederdi.
Bu defa dahi Meclisin ruznamesine kabul buyu-
rulduğu takdirde, Dahiliye Encümeni bununla
alâkadar olur, müdafaa eder.

İSMAİL CANBULAT B. (İstanbul) — Efen-
dim, zatiâliniz demin meseleyi hulâsa ettiğiniz
vakit, geçen Meclisten müdevver evrakı aynen
alıp muamelesini yapalım mı? Diye reye vaz'et-
tiniz.

Onda ekseriyet olmadı. Oradan Süreyya Bey
itiraz ettiler, takrirler okundu ve evrakın encü-
menlere verilmesi kabul edildi. Şimdi Nevahi
Kanununun veyahut başka bir kanunun bir kı-
sım maddeleri kabul edilmiş iken, biz bunları
kabul edilmiş mi farz edeceğiz? Onun için en-
cümenlere sevk edilir, tetkik olunduktan sonra
ruznameye konulmak üzere Heyeti Aliyenize
geldiği vakitte bunun hakkında bir karar veri-
lir. (Doğru sesleri) Binaenaleyh; şimdi gün tâ-
yin olunmasın.

REİS — Efendim, ruznamemizde bir şey kal-
mamıştır. Pazar günü öğleden sonra saat bir bu-
çukta içtima etmek üzere Celseyi tatil ediyor-
um.

Hitamı müzakerat; saat : 3,30

İçtimai âti ruznamesi

1. — Zaptı sabık hulâsası
2. — Evrakı varide

Tekâlîfi kanunîye

Meclis bütçesine tahsisat ilâvesi hakkındaki teklifi kanunî

Tezkereler

Birinci İnönü harbine iştirak eden cetvelde esamii muharrer Büyük Millet Meclisi âzasının İstiklâl Madalyası ile taltiflerine dair Divanı Riyaset tezkeresi

Tekirdağ Lisesi tahsisat ve kadrosu ile Ankara'da bir kız lisesi küşadına dair Maarif Vekâleti tezkeresi

Evrakı saire

Trabzon mebuslarının Dördüncü Şubeden mevnut mazbatai intihabiyeleri

Erzurum mebuslarının Birinci Şubeden mevnut mazbatai intihabiyeleri

İstanbul Meclisi Mebusanı evrak kaleminde mahfuz ve elyevm mevkii tatbikte bulunan ka-

rarnamelere ait dosyaların celp ve tetkikatına mübâseret edilmesine dair Gaziantep Mebusu Ali Cenani Beyin takriri

Halife Abdülmecid Hazretlerinin Âzayı Kirama ithafı selâmı müş'ir telgrafnamelerinin tebliğ edildiğine dair Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerinin tezkereleri

İkinci Devreyi tebriki mutazammın Malatya Mebusu Reşit Ağa, Hacı Bektaş Şeyhi Çelebi Veliddin ve İsviçre'den Cafacad imzalı telgrafnameler

Çanakkale Rüsumat Muayene Tahkik Memuru Şevket Efendinin suiistimalâtı hakkında Çanakkale Mebusu Mehmed Beyin takriri

Tahlif

Müzakere edilecek mevad

Memurin Muhakemat Encümeni ve Tetkik Heyeti intihabatı

Meclis bütçesine tahsisat ilâvesi hakkındaki teklife dair Muvazenci Maliye Encümeni mazbatası

